

C. K. pošti!

Ne dostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“
Dunaj V. Zentagasse 5.

**PROSTA
VODI
POT K
SVOBODI!**

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNI ŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Madonnina 15
Telefon 1570
UPRAVNI ŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto . . . . . 4.40 K
za pol leta . . . . . 2.20 K
za četrt leta . . . . . 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Št. 18.

V Trstu, 15. septembra 1913.

Leto VI.

Zakonito varstvo železničarjev.

I.

Med obrati nevarnimi za življenje in zdravje delavcev je šteti v prvi vrsti železniški obrat. Železničarji so izpostavljeni vsakovrstnim nezgodam, kakor je to razvidno tudi iz statistike nezgod na avstrijskih železnicah.

Železniški obrati zavarovani pri poklično združni zavarovalnici proti nezgodam na avstrijskih železnicah zaznamujejo v letu 1910 med strojnemu, vlakospremljevalnemu, postajnemu in prožnemu osebju (283.606) 259 smrtnih slučajev in 4537 slučajev različne stopnje nezmožnosti z delo. vsled obratnih nezgod. Na desetih tisoč uslužbencev strojne, vlakospremljevalne, postajne in prožne službe (uradna in delavniška služba je izvzeta) 8.1 slučajev obratnih nezgod s smrtnimi posledicami in 160 slučajev različne stopnje nezmožnosti za delo. Ako primerjamo te številke s številom nezgod, ki se zgodijo na železnicah v Nemčiji, vidimo takoj, da imamo v Avstriji tudi v tem oziru svojo posebnost. Na 10.000 zavarovanih pride 5.6 smrtnih slučajev in 68 slučajev nezmožnosti za delo.

Že ti podatki sami nam zadotao dokazujejo, da je delo na železniških obratih nevarno za življenje in zdravje železniškega osebja. Vse nevarnosti železniškega obrata se ne da seveda takoj odstraniti. Toda s primerno izrabo tehnike bi se dalo gotovo preprečiti mnogo nezgod. Iznajdb glede signalnih naprav in zavarovanja vlakov imamo mnogo. Le da se za izvedbo takih iznajdb nikdar dovolj denarja nima. Življenje delavcev je pač po ceni. In uprave so pač zato tukaj, da varčujejo v prid železniškega podjetja.

Nekaj iznajdb se je sicer izvedlo pri zgradbi strojev. Ali tudi pri tem se je predvsem jemalo v poštev interese uprave, mesto interese delavcev, ki imajo vendarle pravico zahtevati, da naj se skrbi tudi za varstvo njih življenja in zdravja. V Nemčiji se je v tem oziru že marsikaj storilo. Moderne tehnične iznajdbe se je tam pridnejše izrabilo. Navedli bi lahko celo vrsto iznajdb, ki so na železnicah v Nemčiji že izvedene, medtem ko se v Avstriji na take tehnične izpopolnitve niti ne misli. Zlasti bi bilo nujno potrebno skrbeti za varstvo delavcev premikalne službe. Ti delavci so podvrženi neprestani nevarnosti. Zlasti zapenjanje vozov zahteva neštevilnih žrtev. V samem letu 1912 je bilo med premikači 5769 nezgodnih slučajev. (Smrtni slučajji in različne stopnje nezmožnosti za delo.) Popolnejša in modernejša uredba te službe bi brezdvomno preprečila večji del teh nezgod. Glede zapenjanja vozov se je znašlo različne naprave, ki nadomestujejo uspešno delavca, ki mora sedaj opravljati to skrajno nevarno delo. V severni Ameriki se na vseh železniških obratih poslužujejo nove naprave. V Argentini je pa sploh prepovedano obratovanje z vlaki, ki niso opremljeni z varnostno napravo za zapenjanje vozov. Glede izvedbe takih naprav v Evropi je bilo tudi že mnogo čitati. Ali konkretnih rezultatov dosedaj še ni bilo. Zlasti se pogodbeno združene železniške uprave ne morejo združiti glede določitve

enotnega zapenjevalnega sistema. V Italiji in v Franciji se je sicer že napravilo razne poskuse s dovoljnimi uspehi. Ti poskusi so dokazali, da je mogoče z odstranitvijo malih nedostatkov izvesti enotni sistem za vse evropske železnice.

Avstrijske železniške uprave izvajajo svoj posebni sistem ne glede na izvedbo modernejše tehnike na obratih temveč tudi glede na varstveno zakonodajo za železničarje.

Kvalifikacije na tržaškem državno železniškem ravnateljstvu.

Predpisi o kvalifikacij pravijo, da imajo slediti kvalifikacije meseca marca vsakega tretjega leta.

Zaplenjeno

V samem tržaškem ravnateljstvu je bilo predloženih preko 500 prizivov proti izvedenim kvalifikacijam!

Navesti hočemo neki posebni slučaj, ki pove dovolj za vse druge. Neki sprevodnik, (Ime nam je prav dobro znano) ki je zmožen za vsako službo, in ki je z uspehom opravljal tudi službo vlakovodje, je bil kvalificiran z označilo tretje stopnje. Za nekoga drugega sprevodnika, ki je že imel v službi razne neprilike, so bile pa kvalifikacije mnogo ugodnejše. Če bi bil imel kak drugi sprevodnik enake pregreške na svoji vesti, bi bil prišel že zdavnaj v disciplinarno preiskavo. Omenjeni sprevodnik je pa dobil — baje za plačilo — kvalifikacije, ki se glasi: »Izvrstno, neoporekljivo, vreden izvenrednega napredovanja, kot vlakovodja zelo zanesljiv« itd. Za seboj pa ima ta junak sledeče: V Volčjidižragi je skoraj prevozil postajo; na glavni progi je vozil za signalnim vozom, kar je strogo prepovedano, nerabljeno zavoro je označil v urniku kot zasedeno in to tudi zaračunal; zavora ni bila zasedena in vlak vsled tega nezadostno zaviran. Vsi ti slučajji so bili državno železniškemu ravnateljstvu naznanjeni; vključ temu se je pamo-

Zaplenjeno

Položaj prožnih vravnalcev.

Neštevilne pritožbe prožnih vravnalcev nas silijo, da zopet posvetimo našo pozornost razmeram, v katerih morajo ti uslužbenci izvrševati svojo težavno, nevarno, odgovornostno polno delo. Državno železniška uprava sicer odklanja pritožbe teh koristnih uslužbencev in nima ravno najboljše volje, da bi razmere tega osebja uredila na kolikor-toliko vzdržljiv način. Mnogokrat smo že poudarjali, da gospodje pri železniški upravi ne poznajo službene razmere in naloge prožnih vravnalcev. Naše trditve niso bile neutemeljene. Pasivno postopanje železniške uprave nam je le tako razumljivo. Gospodje ne poznajo položaja teh uslužbencev, kakor tudi se ne zavedajo nevarnosti njih sedanjega razburjenega razpoloženja.

Prožni vravnalec je v resnici najbolj odgovoren za redno in varno vzdrževanje prometa; na svojem mestu mora biti vedno prvi. Od njega paznje in prizadevanja je odvisna rednost prometa in življenje tisočih in tisočih potujočih. Odgovornost prožnega vravnalca se zato razlikuje od odgovornosti, ki se jo po službenih predpisih nalaga n. pr. progovzdrževalnim inženirjem, prožnim mojstrom in drugim. Prožni vravnalec mora biti vedno in vkljub temu na svojem službenem mestu. Najmanjši pregrešek utegne imeti za promet najhujšo usodno posledico. Prisotnost prožnega vravnalca je pri vsakem poslu njegovega delokroga nujno potrebna. Izkušeni in izučeni prožni vravnalec zamore nadomestovati prožnega mojstra pri vseh onih različnih poslih, ki jih ta vsled zadržka pri drugih delu ne more izvrševati. Splošno se prizna, da je prožni vravnalec eden najpotrebnejših in koristnejših uslužbencev in da zahteva delo, ki ga ima izvrševati, mnoge in raznovrstne zmožnosti. Ne prizna se pa, da je tako delo uslužbenca tudi primerno plačati. Od prožnega vravnalca se zna pač mnogo zahtevati; se mu noče pa priznati primerne meze, ki naj bi mu vsaj kolikorotoliko poplačala trud, prizadevanje in veliko vsestransko odgovornost.

Da ne poznajo gospodje, ki odločajo o delu in življenju železničarjev, položaj prožnih vravnalcev, je razvidno že iz dejstva, da se tem delavcem, mesto jim podeliti boljše plače, skuša pravzaprav poslabšati njih plačilno in službeno razmerje. Prožni vravnalec ne dobi niti toliko plače, kolikor dobijo drugi delavci. Nastavi se ga z začetno letno plačo 900 kron in po 23 letih napornega in pridnega službovanja in ugodnega napredovanja bo tak izučeni in izkušeni delavec dosegel najvišjo plačo — 1600 kron! Da ne govorimo o nespodobnem izkoriščanju teh delavcev, o nevdružljivem urniku in o drugih posebnosti te službe, bi morale že te številke same o zaslužku te številne in koristne kategorije biti zgovorni dokaz, da je sedanja nezadovoljnost prožnih vravnalcev več kot opravičena. Prožni vravnalci so potom raznih konferenc in neštevilnih shodov izrazili svoje zahteve. Železniška uprava se na proteste in želje teh delavcev prav malo ozira. Ne vemo komu bo tako postopanje nazadnje koristno. Toda če se že prizna drugim delavcem razna zboljšanja, doklade, pavšale, hranarino, itd. zakaj naj bi bili ravno prožni vravnalci izglušeni v zvišanju teh skromnih ugodnosti? Stališče uprave je v tem oziru krivično in nespodobno. Baje se tudi nima namen odstopiti iz stališča neprestanega odklanjanja vsakega zboljšanja za prožne vravnalce. Kaj storiti tedaj? Odgovor je

Predpisi za prometno službo.

(Dalje.)

Člen 112.

Delno motena sporazumovalna sredstva.

1. Še je neposredno brzojavno ali telefonično obveščanje dveh sosednjih mest nemogoče se mora skrbeti, da se odda predpisana javljenja s posredovanjem drugih govorilšč.

2. Če telefonično obveščanje ni mogoče, telefonska budila pa so v redu, se lahko javlja tudi samo z budilnim znamenjem „Vlak je došel“. V tem slučaju pa se mora zavajati takoj še enkrat zahtevati (glej člen III b). Šele ko ponovno doseže znamenje „Vlak je došel“ se sme sledeči vlak pustiti naprej.

3. Če postaja (izogibališče) od sosednje vlakovnice ali bločišča ni dobila zavaje in je brzojavno ali pa telefonično izvedela od sosednje postaje (izogibališča), da je vlak na isto postajo (izogibališče) že došel, se mora sledeči vlak brez previdnostnega ukaza (glej člen 114) pustiti naprej. Potom sosedne postaje dobljeno naznanilo pa se mora zapisati v urnik (glej člen 120).

Člen 113.

Popolnoma motena sporazumovalna sredstva.

a) pri voznjah v postajni razdalji.

1. Če od predidóčega vlaka ni dospela zavaja, se sme pustiti drugi vlak iz postaje (izogibališča) šele v prestanku, ki je enak rednemu voznemu času predidóčega vlaka do prihodnje postaje (izogibališča), vstevši vse določene postanke na progi, kateremu se prišteje dve minuti (glej člen 73); najmanj pa mora ta prestanek znašati 10 minut.

kratek in lahek. Državno železniško upravo se bo prisililo, da upazuje in izvede želje delavcev le potom močne skupne organizacije, ki se ne bo strahila poudarjati glasno težnje osebja. To organizacijo pa zamorejo napraviti močno in nepremagljivo le prizadeži sami z vstrajno neustrašljivo agitacijo za pomnožitev vrst zavednih socialistično mislečih delavcev. Le močna organizacija bo izvedla z uspehom zahteve prožnih vravnalcev.

Konferenca

čuvajškega in premikalnega osebja juž. železnice.

Dne 7. in 8. septembra t. l. se je vršila v Mariboru naznanjena konferenca čuvajškega in premikalnega osebja. Prvi dan so zborovali zastopniki čuvajsev, drugi dan pa zastopniki premikačev. Obe konferenci so se tako po številu navzočih kakor tudi po storjenih sklepih, sijajno obnesle. Na dnevnem redu konference čuvajškega osebja so bile točke: Taktika glede poldrugokratnega vračunanja v pokojninski sklad; poročilo članov personalne komisije in zavzemanje stališča napram temu. Na dnevnem redu konference premikalnega osebja je tudi bila točka o taktiki glede poldrugokratnega vračunanja v pokojninski sklad ter poročilo člana personalne komisije Münster in zavzemanje stališča napram temu, zlasti z ozirom na vprašanje regulacije personalne doklade in prestopa v druge kategorije.

Konferenci čuvajškega osebja je predsedoval sodr. Berger, podpredsednik je bil sodr. Sovič, za zapisničarja je bil izvoljen sodr. Wagner. Navzočih je 62 delegatov, 5 članov personalne komisije, 3 zastopnikov centrale in sicer sodrugi Weigl, Müller Adolf in Hondl, zastopnik tržaškega tajništva železničarske organizacije sodr. Kopač in 10 gostov.

Razprava je trajala cel dan. Razpravljalo se je o uvedbi dveletnega napredovanja, o uvedbi nočne doklade, pavšala za prožne obhodnike, doklade za premikanje vozov, doklade za bločne čuvaje itd. Uprava južne železnice odklanja dosledno vsako tudi najbolj opravičeno zahtevo osebja. Pri iskanju razlogov, s katerimi skuša opravičiti odklonitev predlogov, ni ravno najbolj zbirčna. Enkrat se sklicuje na državno železnico, drugič pa na prevelike stroške, ki bi zahtevala uvedba plačilnega zboljšanja za mnogoštevilno kategorijo čuvajsev. Podrobno poročilo o razpravi in o predlogih sprejetih na konferenci objavimo v prihodnji številki.

Konferenci premikalnega osebja, ki se je vršila drugi dan, je predsedoval sodr. Katzbauer,

Pri tem se je še ozirati na to, da je med časom prihoda obeh vlakov na sosednjo postajo (izogibališča) najmanj 10 minut presledka.

Vrhutega se mora sledečemu vlaku dodati previdnostni ukaz (glej člen 114).

b) na progah z vlakojavnicami.

2. Če o predidóčem vlaku vkljub zahtevi ni dospela zavaja na vlakovjavnico (postajo, izogibališče), se sme pustiti sledeči vlak iz dotičnega mesta do bližnje postaje (izogibališča) načeloma le s previdnostnim ukazom in pa v sledilnem presledku najmanj 10 minut od ene vlakovjavnice (postaje, izogibališča) do druge. Če je že postaja (izogibališče) dodala previdnostni ukaz, se mora sleditev vlakov urediti tako, da se zabrani ustavljanje vlakov pred prostoro-zaključnimi znamenji na progi. Pri tem mora biti med časom prihoda obeh vlakov na bližnji postaji (izogibališču) presledek najmanj 10 minut (glej člen 150, točka 2).

2. Če mora vlakovjavni čuvaj radi izostale zavaje izdati previdnostni ukaz vlakom, mora, če je telefoničen sporazum mogoč, pozvati v vožni smeri zadej ležečo postajo (izogibališče) na izdajanje previdnostnih ukazov, da ni treba vlakov ustavljati pri njegovi vlakovjavnici.

Vlakovni odpravnik pozvane postaje (izogibališča) mora v tem slučaju na previdnostni ukaz zapisati, od katere vlakovjavnice naprej je sporazum moten in da se ima brezpogojno vzdrževati presledki 10 minut pri sledečih vlakih.

4. Le v slučajih, kjer vlakovjavni čuvaj sam ni dal zavaje, in se je vsled tega pri zadnjem, v vožni smeri zadej ležeči vlakovjavnici moralo izdati previdnostni ukaz, ter ne pride dotični vlak v krajšem presledku kot 10 minut, mora izostati ustavljanje sledečega vlaka v svrhu dodaje pre-

namestnik je bil sodr. Hondl in zapisničar sodr. Firm. Poročila sta sodr. Weigl, Münster in drugi. Razprava je bila obširna in temeljita. Tudi o tej važni konferenci prinesemo natančno poročilo s resolucijo vred v prihodnji izdaji lista.

Na konferenci čuvajškega osebja so bile soglasno sprejete sledeče

resolucije:

I.

Dne 7-IX 1913 v gostilni Prosch v Mariboru zborujoča konferenca južno železniških čuvajsev obeh kategorij nalaga izvoljenemu zastopnikom v odboru prometne bolniške blagajne, da naj zahtevajo izboljšanje pravil bolniške blagajne v smislu vladinega programa bolniško blagajniškega zakona, glasom katerega ostanejo provizionisti oziroma penzionisti še nadalje delno zavarovani in sicer glede zdravniške pomoči kakor tudi pogrebnega prispevka v smislu §§ 16 odst. 1. in 18 odst. 1. pravil.

II.

Konferenca nalaga izvoljenemu zastopniku v provizijskemu odboru, da naj zahteva spremembo pravil v tem smislu, da je za oddelek stavbene in progovzdrževalne službe pri volitvi merodajno okrožje dunajskega obratnega nadzorstva.

III.

Konferenca konstatira obenem da postajno osebje nikakor ne namerava ovirati vlakospremljevalnemu osebju pridobitev poldrugokratnega vračunanja v pokojninsko dobo. Postajno osebje vstraja na zahtevi poldrugokratnega vračunanja za vse one ki izvršujejo eksekutivno službo; za ostalo osebje pa znižanje službene dobe od 35 na 30 let.

Shod pozivlja vodstvo organizacije da zavzame ves svoj vpliv, da uresniči to zahtevo za vlakospremljevalno kakor tudi za vse ostale osebje.

Konferenca protestira nadalje proti dejstvu, da uprava južne železnice vse druge zahteve čuvajškega osebja enostavno prezira, vsled česar narašča nezadovoljstvo v kategoriji.

Konferenca obžaluje, da se upira uprava uvedbi nočne doklade, kakor je to ponovno predlagal zastopnik Herzig, jalovimi in neutemeljenimi izgovori. Z istotakimi izgovori se odklanja zvišanje in pavšaliranje prejemkov prožnih obhodnikov in se jih poleg vsega še prikrajšuje. Obuvalni pavšal, splošno doklado za čuvajsko osebje se tudi nikakor noče dovoliti; tako tudi se noč dovoliti zahtevano spremembo naslovov enotne instrukcije, uvedbe vrstnega statusa po dokončani izkušnji ter uvedbo instruktorjev iz čuvajških

vidnostnega vlaka tudi tedaj, če za predidóči vlak ni dospela zavaja.

c) na progah z bločišči.

5. Če je na bločnih progah bločna naprava nerabna ter ni možen sporazum ne telefonično in ne potom budilnih znamenj, se mora postopati po določbah, navedenih pod b.

Člen 114.

Previdnostni ukaz.

1. Vsakemu vlaku, ki ga je odpraviti brez zavaje, se mora dodati previdnostni ukaz (obrazec 3), ki se ga mora spisati in izročiti vlakovnemu osebju po določbah člena 120 (4).

2. Potom previdnostnega ukaza se izda povelje za nadaljevanje vožnje po preglednosti proge ter po meri drugih obstoječih razmer stako brzino, da se more z vsogotovostjo ustaviti vlak pred drugim vlakom, ki je morda obstal.

3. Dodaje previdnostnega ukaza pa se vkljub nedospeli zavaji sme zapustiti, če se na zanesljiv način dožene, da je proga prosta do bližnje postaje (izogibališča), ker je na primer na enotni progi dognano, če je došel nasprotni vlak.

V slučaju nadaljnega trajanje moteža pa se sme po doseplem protivlaku odpraviti le prvi vlak brez previdnostnega ukaza, dočim se mora istega dodati nadaljnjim sledečim vlakom.

4. Na progah, ki so opremljene z vlakovjavnicami ali bločišči, se lahko opusti izdajanje previdnostnega ukaza v slučaju, ki je naveden v členu 112 (3).

(Dalje prihodnjič.)

vrsti, če tudi ne zahtevajo take uredbe nikakršnih gmotnih stroškov.

Mlačnost uprave napram vsi m zahtevam opravičeno razburja čuvajsko osebo in pospešuje silno in nevarno nezadovoljnost. Konferenca zahteva odločno, da naj se zahteve čuvajskega osobja čimprej in celotno izvede.

Konferenca

glavnih zaupnikov delavniških in kurilniških delavcev državnih železnic.

(Konec.)

Sodr. S o m i t s c h je v svojem zaključnem govoru utemeljeval sledečo

r e s o l u c i j o :

Dne 17. avgusta 1913 v Delavskem domu na Dunaju zborujoči glavni zaupniki delavcev glavnih in obratnih delavnic in kurilnic vseh c. kr. državnih železnic, protestirajo predvsem proti vsakemu nameravanemu poslabšanju delovnih ali plačilnih razmer, medtem ko zahtevajo, da naj se pravilno razdeli svoto dovoljeno v svrhu izboljšanja razmer, zlasti pa delavcev in odklanjajo vsako uvedbo premijskega ali akordnega sistema, ker ne bi uvedba takega sistema nikakor zadovoljila zahtevam prizadetih.

Glede zahtev osobja v smislu sklepov storjenih na konferencah z dne 25. in 26. marca 1911 in 1. septembra 1912 in na podlagi teh sklepov od centralnega delavskega odbora in drugih delavskih odborov predloženega meznega reda, se zlasti zahteva takojšnja izvedba sledečih predlogov :

1. Zvišanje vseh mezd in uvrstitev vseh starejših delavcev v primerno, službeni starosti odgovarjajočo mezdno stopnjo po sporazumu z delavskimi odbori glede načina izvedbe :

2. Zboljšanje vseh dosedaj obstoječih mezdnih napredovanj. Ob eventualno enaki določitvi napredovanja za vse kategorije na vseh državnih železnic, naj se začetno mezdo in mezdo onih delavcev, ki bi bili z novim napredovanjem oškodovani, zviša v smislu točke 1 in na način, da e poravna razliko med prejšnjim izboljšanjem in novim mezdanim napredovanjem. Mezdno napredovanje ne sme biti odvisno od »razpoložljivega kredita« ali »zadovoljivega kredita«, temveč se mora isto v vsakem slučaju podeliti.

PODLISTEK.

Fantazija na zavori.

Elbin Kristan.

Danes ima naposled službo, po kateri je že davno hrepenel. Železničar je z dušo in s telesom, to ve vsak, kdor ga pozna. Že ko je bil majhen deček, ga je železnica silni mikala. In pozneje, ko so misli potisnile občutke bolj v ozadje, je postala železnica v njegovih očeh vedno večja in pomembnejša. Ako je letal ob prehodu čez železnico pa je videl, kako drvi vlak, tedaj so pohitele njegove misli z njim in pred njim v daljne, tuje dažele, k neznanim narodom, v kraje tropskega solca, k večnim spomenikom klasične dobe, do katerih je samo fantazija našla prisop.

Oh, njegova fantazija! Vedno je bila tako živa, morda preživa ona je bila kriva, da v kljub svojim duševnim darom ni prišel čez nižjo gimnazijo, ker ga je neprenehoma odvajala od predmetov, ki jih je učni načrt prepisoval, zdaj k bogovom starih Grkov, zdaj v skrivnostne hiše pompejske, zdaj zopet k Mooru in njegovim razbojnikom v čeških gozdih. Kako bi se bil mogel zaglobiti v kvadratne in kubične korenine ali pa v kristalne oblike, ko ga je vabilo v Mehiko, v tisto Mehiko, kamor še nikdar ni stopila španska noga, kjer je pravljica še na resničnih tleh usvarjala svoje prikazni?

Ne, dober učenec ni bil nikdar; vsaj njegova izpričevala so to zanikavala. In izpričevala so dokumenti... Ker v gimnaziji nikakor ni šlo, naj bi šlo v trgovinski šoli, kjer ni bilo latinščine in grščine. Ali tam je šlo še manj — mati in varuh nista mogla tega nikakor razumeti. Tako se je zgodilo, da je prišel k železnici, še preden so ga vzeli k vojakom. Od vojaščine pa se je vrnil zopet naravnost k železnici. Njegove sanje so mu kazale pot tja; tam so hotele doživeti izpopolnitev.

Moč njegovih sanj ni bila zadostna; ostale so, kar so bile. Mnogo se jih je razblinilo v megli,

3 Poskusna doba za profesionaliste naj odpade in je določiti temeljno mezdo (minimalno mezdo) za vse profesionaliste po kr. 1.40, za kvalificirane pomožne delavce po 80 vin. poleg krajevne temeljne mezde. Mezdo profesionalistov in dobo vporabljajanja kvalificiranega pomožnega delavca, se ne sme razdeliti in dodatke je določiti samo za prehodna dela. Vse dosedaj priznane mezdne dodatke se prizna še vnaprej in je vse vse mezdne dodatke sporazumno z delavskimi odbori pogoditi in jih kot dodatek k mezdniemu redu priobčiti v uradnih listih.

4. Stabilizacijske norme naj se na novo izdela in sicer v smislu tozadevnih točk, ki jih vsebuje sklep konference z dne 25. in 26. marca 1911, ki se glasi :

a) za stabiliziranje delavniških delavcev veljajo sledeča načela : Iz stanja celokupnega delavstva v vsaki delavnici je stabilizirati vedno 80 odstotkov istega in sicer vedno 80 odstotkov profesionalistov, kvalificiranih pomožnih delavcev in pomožnih delavcev. Stabilizacija sledi v vsakem slučaju na podlagi 300 oziroma 365 kratne nazadnje prejete dne brez vračunanja službenih oblik.

Pri stabilizaciji ne sme biti prizadeti oškodovan na 300, oziroma 365 kratni nazadnje prejete mezdi. Razlike je poravnati potom zaokrožitve navzgor, to je z uvrstitvijo v prihodnjo višjo mezdno stopnjo ;

b) Vse profesionaliste, ki so kot taki v uporabi, je stabilizirati kot sluge skupine a. Profesionalisti, ki so kot taki v uporabi in ki so se stabilizirani v skupini B, je uvrstiti v skupino slug a. Vse stabilizirane profesionaliste, ako so kot taki v uporabi, je s plačo 1400 kron uvrstiti v kategorijo poduradnikov in sicer po izvršenim zahtevanim izpitu ;

c) Z veljavo načel navedenih pod točko a, je kvalificirane pomožne delavce stabilizirati kot sluge v skupini B. Kvalificirane pomožne delavce, ki so stabilizirani v skupino B. Pomožne delavce je stabilizirati z veljavo načel označenih pod točko a, kot sluge skupine c ;

d) Onim stabiliziranim, ki so bili vsled njih stabiliziranja oškodovani na 300, oziroma 365 kratno prejete mezdi, je potom posebnega napredovanja, pa tudi potom krajšanja napredovalnih rokov, to oškodovanje poravnati. Na enaki način je urediti razmere onih, ki so

druge so polagoma odmrje; najlepše je doletela žalostna usoda, da se jim je lastni gospodar rogal in smejal.

Še vedno je bil železničar z dušo in telesom; a duša in telo sta se mu izpremenila. Iz skrivnostne duhapolne lokomotive njegovih mladih let, iz tega čudovitega božanstva je postal trezen stroj, ki je žrl premog in čigar delo se j. lahko preračunalo dva z dvema, pa se dobi brezpogojno štiri. Njegov vlak se niso vozili več v bojov polno Indijo, niti v Atene ali pa v Rim in red njegovih voženj se je vsak četrti dan zopet enako začel. In pri vsakem izplačevanju mezde so se začelja.e iznova enake skrbi.

Z dušo in telesom je bil še železničar, kajti poklic železnice se mu je še vedno dozdeva velik in krasen. Ali služba mu je delala muke, zakaj kosti so ga začele boleti, mišice so mu oslabele in misli so se mu skalile. Bil je še mlad, a vedno močnejše je čutil tisto potrebo miru, ki je sicer le visoki starosti lastna...

Slučajno je dobil vožnjo iz Moravic v Dubavo s stopetnajstim. Krasna vožnja! Naravnost kos sreče! Tu se je lahko posedelo v zavorni kočici; ni bilo treba na vsaki postaji plezati gor in dol ter se mučiti z nakladanjem; pa kdor je progo dobro poznal, je lahko kar mehanično oskrboval zaviranje. Mnogi tovariši so trdili, da znajo to celo speči

Tovorni vlak je ropotal tja v daljo, on pa je sedel na svojem zavoru. Dan je bil soparen: le redkokedaj je prodrlo solnce skozi oblake, ki so pritiskali na zračno morje, tako da je bilo težko dihati in je komaj našel pot skozi znojnice. Polje, gozd, travnik — vse je ležalo zaspano in če je moral človek mirno sedeti, so mu postale trepalnice težke, pa bi bil tudi najrajši zaspa. Nikakor se ni bilo lahko ubraniti tej želji. A vendar se je uprl. Kar siloval je svoje misli. V možganih se ni hotelo nič oglasiti. Sedel je, a glava se mu je praznila, oči so gledale, a videle niso ničesar, telo mu ni imelo nobenih občutkov. Napram

bili s 1. januarjem 1909 stabilizirani in pri katerih se ni uvažalo, da bodo ti do te dobe dosegli izboljšanje mezd, oziroma mezdno regulacijo, na enaki način je ravnati tudi z onimi, ki so bili izglušeni prehodni mezdni regulaciji ;

e) Delavniške delavce podržavljenih železnic je stabilizirati po sledečih načelih : Ove delavniške delavce, katerih skupni letni zaslužek prekorači začetno mezdo, oziroma stanarino službene kategorije, v katero so bili stabilizirani, je uvrstiti v tako mezdno in stanarinsko skupino, ki ne oškoduje njih skupni letni zaslužek.

Ako končna mezda, oziroma stanarina ne pokrije splošni letni zaslužek stabiliziranih je iste — ker sledi večjemu zaslužku temu primerna kvalifikacija — uvrstiti v bližnjo višjo službeno kategorijo v smislu predhodnih načel. Onim delavcem, kateri niso dosegli kljub uvrstitve v višjo službeno kategorijo, plačo, ki jim pritiče po splošnem letnem zaslužku, je izplačati prenos v obliki doklade, ki ima naraščati vspešno po mezdni napredovanju. Onim delavcem, ki se v dobi izvedbe stabilizacije pravkar nahajajo v službi, in ki še niso, oziroma ki ne bodo stabilizirani, je letni splošni zaslužek neprikrajšano spremeniti v definitivno mezdo, od katere naprej morajo po mezdni automatiki napredovati. Število stabiliziranih delavcev mora znašati tudi v delavnicah podržavljenih železnic 80 odstotkov. Pred uvedbo stabilizacij oziroma spremembe splošnega letnega zaslužka v definitivno plačo, je določiti temeljne mezde (minimalne mezde) za vse delavnice dogovorno z delavskimi odbori. Z delavci, ki nastopijo službo pri državnih železnicah v dobi uvedbe stabilizacije je ravnati v smislu pogojev določenih od delavskih odborov glede temeljnih mezd, meznega napredovanja, točasnoma veljavnih stabilizacijskih norm, itd. ;

f) Napredovalni roki trajajo dve leti pri vsaki kategoriji slug in sicer do dosege končne mezde.

5. Določitev kategorij, ki naj bodo stabilizirane po 300 ali 365 kratni nazadnje prejete mezdi. Delavcem ki so bili stabilizirani na podlagi 300 dni, ki so pa bili uvrščeni v kategorijo, pri kateri sledi stabiliziranje le na podlagi 365 dni, se ima

vsemu je bilo nepopisno ravnodušen; najrajši bi bil pustil vse, naj gre kakor hoče. Bilo mu je kakor človeku na visokem morju, kadar ne vidi nič drugega, kakor nebo in vodo, vodo in nebo — v vsej neizmernosti nič drugega ne.

Nekaj je vedel, kaj je ljubezen. Bil je čas — takrat mu je bil svet resničen raj. Ako bi ga bilo takrat kakšno božanstvo poklicalo, pa bi mu bilo naložilo, naj naslika Eden, da ga ustvari Bog po njegovih navodih — bilo bi postalo najkrasnejše izmed vsega, kar je mogoče. Gigantična je bila takrat njegova vera v srečo. In njegovo veselje do življenja je bilo tako mogočno, kakor da mu je obljubljena večnost.

Ravno tako je hodil takrat s svojim dekletom po visokme žitu — in zdelo se mu je, da je uresničena izpopolnitev vseh želja. Vse misli so tedaj izginile, kakor da jih je neskončno prijazna, dobra roka odrinila pa razsula po širnem, širnem prostoru, kajti ničesar ni potreboval, kar bi bilo moglo motiti njegove srečne občutke. Takrat je sijalo solnce, kakor da je živo bitje, polno žive volje, da človeku dobro stori. V cvetlicah na polju je živel duh pa je ustvarjal najčudovitejše barve, da ga razvesele. Blagi veter je imel globok razum in gibala ga je dobrotta. Ptice so prepevale naj lepše pesmi, ker so ga poznale in so mu bile prijazne. Skrivnostni gozd mu je ponujal svojo preprogo in svojo senco in odkritosrčnega očetovskega prijateljstva. Vsa zemlja in zrak si neskončni svetovni prostor — vse je bilo polno ljubezni. Vsa velika, sveta in vendar tako enostavna ljubezen neobsežnega sveta pa je žarela v njem, kakor da je bil sam svet. Takrat so se mu kresile oči, če so gledale dekle, ki je korakala poleg njega, ali pa če se jim je le zdelo, da ga vidijo v zlatem blišču, v tem ko je bilo v resnici daleč — daleč. In vse mu je bilo lahko in vse je bilo lepo in dobro in nikjer ni bilo nič grdega in zlega.

To je bilo takrat — in zdi se mu, kakor da je zdavnaj izginilo, kakor da pelava v preteklosti, ktero komaj še doseže spomin.

v vsakem slučaju v smislu določb veljavnih za delavnice primerno plačevati čezure, nedeljsko in prazniško in nočno delo, ali pa je te delavce uvrstiti v mezdno stopnjo v kateri bi se nahajali, ako bi bili stabilizirani na podlagi 365 dni.

7) Odprava izvanrednega napredovanja, v kolikem ne služi tako napredovanje zenačenju ostrin in vporabi teh sredstev za zenačiti ostrine.

8. Uvrstitev vseh slug v mezdno stopnjo odgovarjajočo njih službeni starosti.

9. Kjer se ne da odpraviti akordno delo brez škodovati stabilizaciji delavcev ali spremembi njih mezd, naj se akordnim delavcem :

- a) prizna enako mezdo in mezdno napredovalno razmerje kot ostalim delavcem enakih kategorij ;
- b) zagotovi minimalni akordni zaslužek poleg mezde ;
- c) ker ne prihaja v poštev pri akordnih delavcev mezdno zvišanje na skupnem zaslužku, naj se primerno zviša posamezne akordne cene.

10. Pravice in dolžnosti obeh strank v akordnem razmerju je določiti v medsebojni pogodbi, ki jo imata podpisati obe stranke.

Splošno obliko pogodb za vsako kategorijo določi centralni delavski odbor v sporazumu z delavskim odborom posamezne kategorije vsakega ravateljstva. Podrobnosti pogodbe, to je načela pogodbe (tekst in cene) se določi predvsem po sporazumu z vsako posamezno akordno skupino, oziroma z zaupniki delavcev teh skupin. Za delavce vporabljene v turnusni službi je določiti v svrhu vračunanja zaslužka normalne plače in delovnega časa 8 ur, oziroma službenega in odmornega razmerja 1 : 2, in je vsaki večji plačevati kot izvanredni službeni čas.

11. Delavcem se prizna tudi vnaprej plačevanje prostih dni, ali pa je pokriti odpadek na zaslužku vsled neplačevanja prostih dni potom enotnega zboljšanja mezde.

12. Za kurjače, ki niso zaposleni v turnusni službi, je določiti deveturni delovni čas.

13. Definitivna mesta kurjačev je pomnožiti na način, da bode vse strojno osebje definitivno nastavljeno.

14. Vse od državno železniške uprave glede osebja izdane odmere in njih izvedba se izvrši po dogovoru z centralnimi delavskimi odbori in v

Ako bi bilo takrat reklo njegovo dekle: Prinesi mi samostno cvetlico z najvišega ledenika zemlje — ne bi bil vprašal, če pač cveto samotne cvetlice na visokih ledenikih. Šel bi bil, pa bi jo bil iskal, morda bi jo bil najdel, kajti tako velika in mogočna je bila njegova ljubezen. Pa vendar ne tako velika, da ne bi bila mogla naraščati in povečavati srečo. Kadar je blaženost, ki mu je davala, presegala višavo nadaljnjih zvezd, je zrastle še nad sebe in njegova sreča mu je odpirala vedno nova nebesa.

Kar je takrat sprejel ljubezni, je oddal ljubezni. Neizčrpen je bil vir, iz katerega je neprenehoma zajemal. Dajati in sprejemati je bilo eno, v enaki blaženosti se je stopilo drugo v drugo.

Verjel je v žudeže zemlje. Njegova sreča je bila jasna in čista, ne da bi bila potrebovala onega, kar živi samo v pravljicah in v nebesih. Njegova sreča je bila živa. Dobra so bila njegova dejanja, dobro je bilo njegovo veselje, dobri njegovi občutki, njegovo hrepenenje, ki je zahtevalo in našlo izpolnitev. Sreča mu je sijala, iz ženinih oči in duhtela iz njegovega života in enaka je bila solnčnim žarkom in rožni dišavi. In potem je cepetala v nožnicah njegovega otroka in vriskala v njegovem blebetanju in postajala je dvakrat, trikrat, desetkrat večja v novih objemih žene.

To je bilo takrat. In sedaj bi plakal, a v očeh so mu usahnile solze.

Počasi, počasi, neopaženo se je krhalo in krčilo padalo je iz svoje ponosne višave, zvenelo je in obledelo in usahnilo. V brezbarvne črepinje razpadlo, se je pogrezlo v blato in nekaj sovražnega je potepalo vse skupaj popolnoma v nesnago — nič več ni ostalo. Uničeno — v takem kratkem času.

Solnce sveti na nebu in razliva žarki bliše daleč okrog po zemlji po rumenem žitu, po smejočih se holmih. Modrice cveto in ostrožice — in škrjančki pojo. Tam nad klancem šumi po gozdu, šumi okrepljeni senci in o mehkem mahu in vrelec žubori mistično melodijo. A vse je brezpomembno. Po ravni ropota železniški vlak; sto reči, ki se

nadaljni posledici z ravnateljstvi delavskimi odbori; dogovorjene tozadevne določbe je objaviti v uradnem listu.

15. Seje centralnega delavskega odbora, kakor tudi drugih delavskih odborov naj se vršijo tako, da bodo vse skupine skupaj; seje naj bodo skupne.

Zahteva se takojšnja izvedba teh najnujnejših predlogov. Ker pa ne zadostujejo samo besede, da se doseže zahtevano zboljšanje, se pozivlja prizadete, da naj razvijejo čim intenzivnejšo agitacijo v prid razredne železničarske organizacije ter da se pojasni tovarišem namene nasprotnikov, ki hočejo razdružiti enotnost in solidarnost kurilniškega in delavniškega osebja. Poročevalec sodr. Somitsch je zaključil svoje važno poročilo s toplim apelom na sodruge, da naj z vso močjo delajo za ojačenje železničarske internacionale.

Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Nato je sodr. S o m i t s c h v daljšem govoru pojasnil in priporočal uvedbo zaupniškega sistema.

Sodr. W i n t e r je predlagal, da naj se izvoli enega glavnega zaupnika. Predlog so podpirali tudi drugi delegati. Za glavnega zaupnika je bil soglasno izvoljen sodr. W i n t e r. Vršila se je nato razprava o raznih drugih predlogih, nakar je predsednik S c h w a b zaključil krasno uspešo konferenco.

Občni zbor

pokliceno zadrudne zavarovalnice zoper nezgode na avstrijskih železnicah.

(Konec.)

Predlog vodstva glede spremembe oziroma dopolnitev pravilnika zavarovalnice potom sprejema določb o popisu premoženja, je enoglasno sprejet. Določbe se glase :

Kurzno nazadovanje vrednostnih papirjev je zadelo v zadnjih šestih letih tudi zavarovalnici močne kurzne zgube. Zato je bilo vodstvo zavarovalnice primorano najti način, ki bi vsaj deloma zabranil nadaljne zgube. Uspešno bi se to zabranilo z izposojevanjem zavodovega denarja na pupilarno varne hipoteke, ki se tudi priporoča v predpisih o oskrbovanju sklada delavskega nezgodnega zavarovalnega zavoda. Vsled tega bi bilo priporočljivo in koristno spremeniti temeljna

lahko določijo s številkami, je združenih z njimi. Kolesa škripljejo monotono pesem — ta pesem ne zna nič povedati o ljubezni.

Njegova žena je še mlada; po žilah se pretaka kri. Otroci pravijo «ata» in «mama». A ta zvok je tako tuj... Oči gledajo, ušesa poslušajo, a srce ne posreduje. Neskončna širjava minolih dni je zlezla skupaj v eno samo pot, po kateri mora hoditi, korak za korakom, vedno enakomerno, s težkimi črevlji in slabimi kolena. Ptice pesmi ne smejo poslušati i poljskih cvetlic ne sme trgati. Steza je tako ozka. Dva ne moreta korakati vzpored po njej, ne da bi si stopala na prste ter ne suvala. Ako gre drug za drugim, jemlje drug drugemu solnčno luč. S kamenjem je steza posuta in breme je treba nositi, a peza narašča od dne do dne. On ni kriv in njegova žena je nedolžna. A tisto, ki je morda krivo, je daleč — tako daleč — sovraštvo pa doseže le najbližjega. In sovraštvo ubija ljubezen, umori vsako ljubezen, kajti njegov strup je hud.

In vlak drdra dalje po točno odmerjenem prostoru v točno odmerjenem času. Vse, vse je tako točno odmerjeno, kakor da ni neskončnosti in večnosti. Kadar pride vlak na konec svoje poti, odrdra po isti poti nazaj, kakor da sta «dalje» in «naprej» prazni. In on sedi zopet na zavoru in zopet se bori s spancem in premišlja in vse misli se lahko nabero na nit enkrat ena je ena, dvakrat dve je štiri — in nikdar, nikdar ne bo trikrat pet in trideset — in brez pomena je, da je štirikrat štiri šestnajst. Oh, da je dvakrat dva štiri, o tem je treba toliko premišljati! Srce mora molčati — tega se je privadilo — — — — —

Vlak pride tja, odkoder je odšel. In on vzame torbo in gre domov. Tam čakajo žena in otroci. Pozdravljajo se z navadnim pozdravom. Potem pravi žena pol glasno: «Črevljar je bil zopet tukaj». In v njegovih očeh zažari pogled poln sovražstva. Potem se obrne v drugo stran. S težko muko se mu posreči, da zajezi hudo, hudo besedo... — — — — —

In vendar je tako kratek čas od takrat — — — — —

načela predpisov o hipotekarnih posojilih v smislu tozadevnih določb drugih socialno zavarovalnih zavodih.

Se predlaga zato, da naj se § 45 v bodoče glasi tako :

§ 4. S t a n j e p r e m o ž e n j a.

Nalaganje kapitalov ima slediti po točasno veljavnimi tozadevnimi predpisi.

Zavod je posebej pooblaščen dovoliti hipotekarna posojila in pridobivati odstopnim potom zagotovljene zahteve hipotekarne. Tozadevno veljajo poleg obstoječih in oblastvenih predpisov, ki se jih ima še izdati, sledeče določbe :

Zadolžnice o posojilu podeljenim od zavoda je narediti v obliki notarskega akta in ima vsebovati bistveno sledeče točke, oziroma obvezne izjave dolžnika :

- a) Ime, poklic in bivališče dolžnika ;
- b) pri več dolžnikih solidarno obvezanje istih z ozirom na vse v zadolžnici označene obveznosti.
- c) izraziti dolžno glavnico v kronski veljavi in jo najmanj enkrat v številkah in črkah zapisati ;
- d) številko in označbo pogojenih rokov za plačila obresti zavodov, obroki kapitala ali letne rente (brez pridržka in eventualno proti potrjenju rentnega davka) in obvezanja, da se bodo te izplačevanja vršilo neposredno pri blagajni zavoda ali potom poštnega hranilnega prometa ;
- e) dolžnost plačevanja vseh davkov od obresti za posojeno glavnico, ali pa od glavnice same ; in takih davkov ki že obstoje, kakor tudi tisti, ki utegne zakonodaja še uvesti, vseeno, če ima dolžnik pravico odtegnitve ali ne. Plačati mora iz svojega na tak način, da zavoda v nobenem oziru davek ne obremeni ;
- f) dolžnost, da plača iz lastnega vse stroške pristojbin, kolkov, odredbin za zadolžnico, prepustitev, pridružitvev, prenos, izbris vseh opominskih, tožbenih in eksekucijskih stroškov. Za to pa mora položiti varščino, (kavcijo) v primerem najvišjem znesku — v kolikor ni za te stroške enaka zastavna pravica kakor za glavnico. V slučaju prisilne dražbe zastavljenih nepremičnin ima služiti varščina tudi kot jamstvo pogojenih obresti od dobavnega dne do dne plačila posojila v gotovini ;
- g) dolžnost, da je sestavljena nepremičnina skozi vso dobo dolžnega razmerja za polno stavbno vrednost proti požaru zavarovana pri kaki tuzemski zavarovalnici družbi, ki odgovarja zavodu, in da vselej pravočasno plačuje zavarovalne premije. Vrhutega mora položiti pri zavodu zavarovalno listino takoj, potrdilo o pravočasno plačanih premijah pa najkasneje tekom osmih dni po zapadnem dnevu kot pritiklina zastavila in jih pustiti v zastavni posesti zavoda dokler traja posojilna doba ; nadalje mora zvišati zavarovalnino, ali pa zavarovanje izvesti pri kaki drugi zavarovalnici, ki jo označi nezgodna zavarovalnica avstrijskih železnic, ali pa prepustiti, da ista to izvede, če bi zavod zahteval tako zvišanje ali spremembo z ozirom na pogodbene roke med dolžnikom in zavarovalno družbo ;
- h) dolžnost, da na zahtevo zavoda v določenih rokih predloži izkaz o pravilnem plačevanju deželno knežjih davkov in pristojbin za prepis nepremičnin z dokladami vred ;
- i) izjavo, da se prizna v slučaju spora sodnost c. kr. deželnega sodišča na Dunaju ;
- k) natančno označbo hipotek in dovoljenja vknjižbe pravice zastavljenja za izposojeni kapital, vse stranskih prejemkov, pod f) omenjene kavcije in vseh v dolžni listini zavoda navedenih pravic ;

1) Pravico zavoda, da sme deloma ali celo posojilo takoj odtegniti.

ako zaostane dolžnik s plačevanjem obresti, rentnega kapitala, ali letne rente več kot štirinajst dni ;

ako je podvržena zastavljena nepremičnina ali del iste eksekuciji potom prisilne uprave,

ako vrednost hipoteke ne zagotavlja več po cennitvi sodniških cenilnih organov pupilarno varstvo posojila zavoda,

ako pride dolžnik v konkurz, ali samo, da ustavi izplačevanje,

ako ostane opomin na zavarovanje proti požaru brezuspešen.

2. proti polletni odpovedi je zopet zahtevati : ako se dokaz plačila zahtev zavoda glede predidnih davkov in pristojbin, štirinajst dni potem dolžniku od strani zavoda na izdanih zahtev ne doprinese.

m) določbo, da naj bode dolžna listino glede vseh od dolžnika sprejetih obveznosti v smislu § 3 zakona 25. julija 1871, zbirka drž. zak. št. 75, sodnijsko sklenjene poravnave takoj izvršilna.

Besedilo dosedanjega § 45 je navajati neizpremenjeno kot § 46.

K zadnji točki dnevnega reda : «Izvolitev treh računskih nadzornikov in treh namestnikov» stavi predsednik predlog, da naj se mesto pismenim potom voli per aclamationem. Predlog je bil sprejet. Izvoljeni so bili sledeči delegati :

1. Josip Horak, cesarski svetnik, nadinšpektor in namestnik ravnateljskega vodstva c. kr. železnice Dunaj-Aspang ;

2. Dr. Štefan Honvery, inšpektor c. kr. severno železniškega ravnateljstva Dunaj ;

3. Robert Scherbaum, vozovni revizor kr. južne železnice na Dunaju, — kot pregledniki računov ;

1. Dr. Karl Kulterer, nadinšpektor c. kr. državno železniškega ravnateljstva v Beljaku ;

2. Georg Pinker, nadsprevodnik c. kr. državno železniško ravnateljstvo Plzen, in

3. Otilo de Stankievicz, inšpektor c. kr. državno železniškega ravnateljstva v Krakovu, — kot namestniki.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, je predsednik zaključil XXIII redni občni zbor.

Zapisnik

seje personalne komisije južne železnice, sekcije slug, skupine ostalih službenih panog z dne 1. aprila 1913.

Na seji personalne komisije južne železnice sekcije slug skupine ostalih službenih panog, ki se je vršila 1. aprila 1913 pri generalnem ravnateljstvu na Dunaju, so bili navzoči : Predsednik personalne komisije upravni, ravnatelj dr. Gustav Fall, namestnik predsednika personalne komisije, osrednji inšpektor in ravnateljski tajnik dr. Moric Leonore Domenego, tajnik personalne komisije, železniški tajnik dr. Albert Grabscheid, personalni referent Avgust Meister, nadinšpektor in predsednik materialne uprave, Waclav Slavlišch, nadinšpektor in uradni predstojnik Emil pl. Blumfeld nadrevident, Fran Pöllertzer, inšpektor in uradni predstojnik, dr. Viljem Stenner, železniški tajnik in uradni predstojnik, Karl Rupprecht, nadinšpektor in uradni predstojnik, Henrik Jacobi, inšpektor in uradni predstojnik ; kot zapisnikarji : dr. Avgust Weissel, železniški koncipijent, dr. Oskar Charlemont, železniški koncipijent ; zvoljeni člani personalne komisije : Tomaž Šachl, uradni sluga, Karl Bontadi, uradni sluga in Ivan Luczensky, skladiščni nadzornik ter zastopnik izvoljenih namestnikov personalne komisije, Karl Dietsch, tiskar na Dunaju.

Po pozdravu od strani osrednjega inšpektorja dr. Domenego, prečita tajnik personalne komisije presenčno listo in konstatira sklepčnost konstituiranja personalne komisije.

Po predlogu dr. Domenego se soglasno izvoli kot verifikatorje člane personalne komisije Šachl in Bontadi.

Po predlogu članov personalne komisije se prizna kot zastopnika izvoljenih namestnikov člana Karla Dietsch.

Člani personalne komisije predlagajo sledeči dnevni red, ki ga predsedstvo tudi sprejme.

1. Imenovanje uradnih slug, uradnim pomočnikom. 2. Zahteve tiskarjev. 3. Odprava snažilnega dela za uradne sluga in tiskarje. 4. Slučajnosti.

1. Imenovanje uradnih slug uradnim pomočnikom. Člani personalne komisije utemeljujejo predloženo peticijo sklicevaje se na razna državno železniška ravnateljstva, kjer se je to zahtevalo že uvedlo. Železniški tajnik dr. Grabscheid prečita odločitev generalnega ravnatelja glede imenovanja uradnih slug uradnim pomočnikom v smislu predložene peticije :

«Uradnim slugam, ki opravljajo delo, ki presegajo delokrog njih službe, izjemoma tudi drugim pisarnim slugam, se sme podeliti prednosti uradniško pomočniškega obrisa brez da bi se jih tudi imenovalo uradnim pomočnikom tako, da pridejo še po triletni čakalni dobi v mezno stopnjo od 1600 kron po izrednem napredovanju v mezno stopnjo 1700 kron in naprej po triletni čakalni dobi v mezni stopnji 1700 kron dobijo osebno doklado 100 kron, ki se jo vračuna v pokojninski sklad in eno, v znesku sočasne stanarinske razlike med mezno stopnjo 1700 kron in 1800 kron, ki se jo ne vračuna v pokojninski sklad. Čez to odredbo se ne more preiti».

Član personalne komisije Šachl izjavlja, da oskrbujejo na državnih železnicah uradniška dela diurnisti, poduradniki, in uradnice, katerim se prideli uradne sluga ; na južni železnici oskrbljujejo to delo pa izključno le sluga. Na tozadevno vprašanje dr. Grabscheida izjavlja član personalne komisije Bontadi, da služijo tudi na drugih ravnateljstvih uradne sluga za dela pri registraturi in pri ekspediciji.

Zastopnik Dietsch izjavlja, da se je za pretekla leta določilo pri naslednjih oddelkih odpravljanje kvalificiranega dela od uradnih slug : Fa, F, Fg, a, CI, Z in E-J. Član Luczensky poudarja, da opravljajo kvalificirano delo tudi sluga materialnega skladišča. Pri državnih železnicah se prizna njih delo kot kvalificirano delo. Nadinšpektor Meister je mnenja da se ne more posebno delo uradnih slug smatrati za kvalificirano. Tako delo izvršujejo tudi delavci in vsakdo jih lahko izvršuje, ki zna pisati in čitati. Član Šachl poudarja, da je mnogo uradnih slug, ki znajo stenografirati in pisati na stroj. Na vprašanje zastopnika Dietsch glede imenovanja vozovnih pisarjev uradniškimi pomočniki, poda dr. Grabscheid potrebna pojasnila. Član Luczensky omenja, da se je pri strojnemu ravnateljstvu imenovalo uradnega sluga za uradniškega pomočnika. Nadinšpektor Rupprecht in železniški tajnik dr. Grabscheid omenjata, da se je v Inomostu nastavilo na izpraznjeno mesto uradnega pomočnika primerno izobrazenega uradnega sluga. Član Bontadi prečita vlogo z dne 26. oktobra 1910 glede dela pri nadzorovanju dohodkov. Personalna komisija vstraja pri tozadevni peticiji.

II. Zahteve tiskarjev.

Dr. Grabscheid prečita sklep seje ravnateljstva glede peticije tiskarjev, ki je bila predložena preteklo leto.

Zahtevo personalne komisije, sekcije slug, skupine ostalih službenih panog : «Tiskarjem je po dveh v mezni stopnji 1100 kron dovršenih letih imenovati poduradnikom in jih uvrstiti v poduradniški obris», se je odklonilo. Odklonilo se je tudi peticijo glede uvedbe šesturnega delavnega časa za tiskarje, analogno uradnemu osobju.

August Bebel.

Nekoč je pred dvajsetimi leti sporočil brzozjav, da je umrl Avg. Bebel. Dne 13. t. m. je zopet brzozjav poročal širom sveta proletarjem — v Azijo, Afriko, Ameriko, Avstralijo in po Evropi, povsod kjer se proletarci borijo za svojo osvoboditev, da je Avgust Bebel, ki je vse svoje življenje posvetil borbi proletariata za osvobodjenje, mrtev. Obvestilo je prišlo iz Švice, kjer je stari bojevnik počival od trudapolnega dela. Od dohodkov svojega literarnega dela je preživel stara leta v miru in materielne skrbi mu niso grenile zadnjih dni njegovega življenja.

Bebel je bil med ustanovitelji socialistične stranke. Iz one dobe polne viharjev, ko se je smatralo vsakega socialista za navadnega hudodelca, katerega je smel preganjati vsak pasjeponižni policaj, živita še dva sodruga v Ameriki. V Evropi krije že vse njegove sovrstnike, ki so stali z njim ob zibel socialistične stranke, mati zemlja. Njegovim sovrstnikom ni bila usoda toliko mila, da bi doživeli dobo, v kateri se s hitrico širijo socialistični nauki, med vsemi kulturnimi narodi širom sveta.

Pred dvajsetimi leti bi smrt Avgusta Bebela pomenila nenadomestljivo izgubo za delavstvo. Danes bo lahko nadomestiti zgubo, ki je zadela razredno zavedno delavstvo vseh narodov. Na njegovo mesto bodo stopili drugi bojevnik iz njegove šole, katerim je bil stari bojevnik vedno vzor.

Avgust Bebel je trdno verjel, da socializem zmaga, ako se socialistična stranka trdno drži socialističnih principov. Zato je bil proti vsakemu kompromisu, proti vsaki zvezi, kjer se je šlo za socialistična načela.

Bismark, bivši nemški kancelar in eden najboljših realnih politikarjev, je računil s tem, da bo socialistično stranko uničil, ako razdvoji volilne sile v stranki. Bebel je verjel v disciplino, z njim so bili njegovi sovrstniki prepričani, da pojde stranka od zmage do zmage, dokler v nji vlada disciplina. Na kongresih je Bebel z vso svojo govorniško silo pobijal vse take predloge, za katerimi so se skrivali sebični nameni, ki so imeli namen razrušiti disciplino v stranki. Pri tem ga je vodila njegova trdna vera v končno zmago socializma — osvoboditev proletariata iz kapitalistične sužnosti. Železni Bismark je našel svojega mojstra : šel je, medtem ko je socialistična stranka v Nemčiji narastla v nepremagljivo silo, poleg nje so se pa socialistične stranke v drugih deželah razvile in prišle do moči in veljave, ki danes tvorijo eno stranko širom sveta, ki ima enake cilje in načela.

Ko se je njegovo življenje, ki ga je posvetil osvoboditvi delavstva, že nagibalo h koncu, ga najdemo vseeno povsod na delu, kjer je šlo za dobro človeštva, za ljudsko srečo. Na parlamentarni konferenci Francozov in Nemcev v Bernu, v Švici so sivolasega bojevnika sprejeli zastopniki obeh narodov z nepopisnim navdušenjem.

Ali to ni bilo prvič, da je Bebel povzdignil svoj glas proti vojni. Manteuffel ga je dal ukovati v verige in z Liebknechtom je moral iti dve leti v ječo radi «veleizdaje» ! Protestiral je proti vojni ko je bila Francija že poražena in nemški mogotci so ta protest imenovali veleizdajo. Ker se je zavezal za človečanstvo in ker je nastopil proti prelivanju človeške krvi, je moral v ječo.

Avgust Bebel se je rodil 20. februarja 1840 v Deutz Koelnu. Bil je sin podčastnika. Ljudsko šolo je obiskoval v Brauweilerju, meščansko pa v Wetzlarju. Ker siromašni korporal ni imel denarja, da bi njegov nadarjeni sin študiral na srednjih in višjih šolah, se je Bebel šel učiti strugarstva.

Leta 1864 je postal mojster in v tem času je pristopil kot član v delavsko (izobraževalno društvo. Leta 1867 je kandidiral za državni zbor in je bil tudi izvoljen. V družbi Liebknechta in Freitag je reprezentiral v državnem zboru mlado stranko, tam je takoj pokazal svoje izvenredne zmožnosti in nadarjenosti. Samouk Bebel je gotovo svoje znanje razširil v intimnem občevanju z Liebknechtom, ki je bil akademično naobražen, kar je bilo vsled njegove izvenredne nadarjenosti in želje po izobrazbi njemu lahko.

Nemogoče je v kratkem članku popisati njegovo plodonosno delo za delavstvo. Treba bi bilo napisati zgodovino socialistične stranke v drugih deželah, ako bi hoteli podati natančno sliko o njegovem delu in življenju.

Njegova najznamenitejša knjiga, ki je bila preložena v vse kulturne jezike, je «Žena v preteklosti, sedanjosti in prihodnosti». Prevedena je bila tudi v slovenščino. Izhajala je v podlistku v nekem slovenskem listu. Žal, da je danes ta prevod izgubljen. Mogoče, da vodstvo jugoslovanske socialne demokracije v Avstriji po njegovi smrti oskrbi nov prevod, da se tudi slovensko delavstvo seznanj s materinščini s temeljnimi mislimi za žensko gibanje, ki danes ravno tako narašča kot socialistično.

Dopisi.

Planina? — Početje tukajšnjega postajenačelnika zasluži ostre graje. Ta gospod se je zavzel hudih razvad, ki bi mu svetovali, da naj se jih čimprej odvadi. Proti prožnemu delavcu se je zaradi neznatne neprilike, pri kateri dotični delavec ni storil prav nič krivega, zagnal na način, ki gotovo ne pristoja postajenačelniku. Tudi prepoveduje dotični postajenačelnik, da bi se govorilo s tukajšnjim čuvajem. Ne vemo, kdo da mu daje pravico določati, s kom se sme govoriti in s kom ne, in da nazivlja ljudi z nelepimi naslovi. Mu svetujemo vsekakor nekaj več obzirnosti.

Jesenice. — Tukaj imamo nekega premika a ki baje misli da bo postal slaven že zaradi svojih posebnih navad. Da je član Z. J. Ž. in da prodaja na vseh ogljih svoje narodnjaško prepričanje mu

ne zamerimo. Tudi mu ne zamerimo razne druge njegove posebnosti. Nedopustno je pa, da se vmešava v posle drugih uslužbencev. Omenjeni premikač se namreč kaj rad trga za prtljagami potnikov. Služba prtljagonoscev je tukaj itak že na posebni način urejena. V delo prtljagonoscev se vmešava cela vrsta ljudi, ki ne bi se smeli v to delo prav nič vtikati. Zdaj nam prihaja še ta čedni premikač motit pri delu in nam jemljati skromni zaslužek. Ne vemo, če si jemlje pravico vmešavati se v posle prtljagonoscev morda zaradi tega, ker je pristaš jugoslovanske zvezarije?! Prizadeti prtljagonosci žele, da se tukaj napravi končno potrební red. Da je vmešavanje v posle drugih nelepo in nedopustno bi moral vedeti tudi omenjeni premikač sam.

Ljubljana. — Odrešeni ki na vseh konceh in krajih. Grozne muke tarejo naš politični svet in ena prireditelj podi drugo. Nemci in Slovenci, liberalci in klerikalci vsi imajo polne roke dela, seveda jako potrebnega dela, kajti na obzoru se polagoma prikazuje prokleta slika državnozbornskega zasedanja, ki v meščanskih strankah brez razlike provzročaja bojazen in strah, ki sta lastnosti vseh tistih, ki imajo slabo vest. Zakriti je treba vse smrtne grehe, volilec pa je treba nasuti kar največ ne samo peska, temveč tudi paprike v oči, da ne bodo pravočasno spregledali in da se jim lahko potegne še zadnje vinarje iz žepa. Doba lažnjivih obljub je zopet napočila in sline se že cede vse vprek. Državnim uradnikom in slugam se uže davno kuhana pragmatika z mastjo zaliva in ere, učiteljstvu se lajšajo žledodne bolečine z vsestranskim priznanjem in pohvalami, ki pa žalibog za enkrat ne vsebujejo še nikakršnih redilnih snovi. Rezervistom pojejo slavo, ker so nas obvarovali pred groznimi Črnogorci in srebrni križ apeliira kar s celimi zaboji oklicov na avstrijske patriote, naj se spominjajo nanj. Prirejajo obrtniške dneve in tudi zborovanja industrijskih ter agrarnih zvez so na dnevnem redu. Vse vprek rešuje in obljubljená dežela z mano in «kislím» mlekom je uže v naši neposredni bližini. Vsaj tako smo slišali na katoliškem shodu, v tem zmislu so pa tudi filozofirali naši Cirilmetodarji in učitelji. Hozana! na vseh konceh in krajih. Naj-srečnejši evropskih narodov smo nepobitno mi, kajti vse se za nas zanima, vse ima dobro voljo, da nam pomaga, gre torej le še za popolnoma postransko malenkost, da namreč gospoda odpre še nekoliko svoje žepa, iz katerih naj se razlije že tolikokrat obljubljeno blagostanje in vsa komedija bo pri kraju. Da se pa merodajni činitelji in dobre duše slovenskega naroda ne bodo izgovarjali, da morda ne vedo, kje precejšen del slovenskega in sploh vse avstrijske narode žuli čevclj, bodo ljubljanski in okoličanski železničarji v ponedeljek dne 15. t. m. ob polu 8. zvečer v areni Narodnega doma slovenski javnosti izrazili svoje želje. Javen železničarski shod je, ki ga sklicujejo in na njem bomo analizirali tiste tajinstvene kemične snovi, o katerih trdijo učenjaki, da so za vsakdanje življenje neobhodno potrebne, ki se pa baje nahajajo pod posebno zaščito meščanskih parlamentarcev. Če so uže do malega vsi naši stanoví rešeni, potem je prav gotovo tudi za naše železničarje kaj ostalo in ker je njih skromnost občeznana ni dvoma, da jim vtem ugodnem trenutku priskočijo na pomoč vsi, ki imajo sicer polna usta obljub.

Trst I. — Neizprosna smrt je kar hkratu iztrgala iz naših vrst dva zvesta sodruga.

Dne 9. julija je preminul sodrug Edvard Novak, ki je pred kakimi 6 leti naenkrat zgubil vid popolnoma. Od tistega časa je ubogi Novak živel se svojo družino v velikem pomanjkanju. Uprava južne železnice mu je dajala neznatno podporo, s katero pač ni mogel preživljati niti sebe niti družino. In tako je bil navezan na javno miloščino. Taka je usoda ki pričakuje starega železničarja. Naše društvo se ga seveda ni pozabilo in podpiralo ga je ponovno. Organizacije je bil Novak zvesti član skozi celih 13 let. Novak je bil zelo vnet in navdušen bojevnik. Ako bi delavstvo posnemalo Novaka, bi bilo za vse proletarce boljše. Kruta usoda mu je vzela vid in ga s tem pahnila v bedo; ali on ni vklonil, ostal je član našega društva, in navdušen socialist do groba. Ali velike nadloge in pomanjkanje je uplivalo na njegov razum. Umrl je v bolnišnici pri sv. Ivanu.

Priredilo se mu je skromen pogreb, katerega so se udeležili tudi zastopniki društva južnih železničarjev. Položilo se mu je na grob venec iz svežih rož in rdečim trakom. Venca in trakov se je gospod dušni pastir zelo prestrašil; obdržal je vendar ravnotežje, da ni protestiral. Sodrugi so opazovali kaplana, kako verno ogleduje trakove in zdelo se jim je nehote, da je tako pomen venca in trakov še zgovornejši.

Zgubili smo še drugega sodruga! Dne 27. jul. pa je umrl sodr. Urbas, v 71 letu starosti. Tudi on je bil zvest član splošnega in pravovrstvenega društva. Tudi njemu je organizacija poslala zadnji pozdrav in mu položila na grob venec z rdečimi trakovi. To je sila razjezilo rojanskega kaplana, izražal je očitno svoj srd s tem, da je proti rdečim trakom ugovarjal, češ. «kaj pa je treba teh trakov, saj je bil pokojni kristjan!» Pa kaj se hoče: naši popje ne morejo pojmovati da so rdeči trakovi le izraz delavske solidarnosti. Sodrugi so kaplančetu, — ki je sicer zelo podoben kranjskem farju na deželi — povedali kar mu je šlo in mi priporočamo tem gospodom kar se tiče rdečih trakov. mirno kri. Privaditi se bodo pač morali tudi temu.

Sodruga pa, ki sta preminula iz naših vrst izrekamo naš poslednji pozdrav. Ohranili jim bomo trajen spomin.

Trst. — (Državna železnica.) Okolu meseca februarja t. l. je objavilo naše osrednje glasilo «Eisenbahner» neko odprto vprašanje na naslov tržaškega državno železniškega ravnateljstva glede doklade sanitetnemu krdelu. Kot odgovor na to odprto vprašanje je prišel iz Gorice dne 31. marca ob 11 uri in 50 minut zjutraj sledeči brzojav:

«Pomožni vlak s sanitetnim krdelom in železniškimi zdravniki, naj se poda takoj v Gorico».

Sanitetni pomožni vlak in temu pripadajoče osobje je odšlo brzo iz Trsta ob 12 in 38 minut. Ob prihodu v Gorico se je izvedlo, da se ni zgodila nobena nezgoda; hotelo se je le napraviti poskus s sanitetnim oddeikom. Oddelek je bil v svrhu izkušnje zaposlen do pol 5 popoldne. Bile so navzoči vse železniške uradne kapacitete z gospodom Galambošom na čelu, da se tako na licu mesta prepričajo, če sanitetni oddelek odgovarja svoji nalogi. Po končani vaji je gospod dvorni svetnik svečano izrekel osobju svojo zadovoljnost za pokazano možnost. Na to so se gospodje podali v restavracijo, da se okrepčajo od trudapolnega dela. Osobje pa, ki se je resnično trudilo, je moralo s praznim želodcem pohajati po postaji. Dan 31. marca priča že sam posebi, da ni imelo osobje ta dan niti beliča v žepu. Končno se je sklenilo, poiskati si denarja pri gospodu pristavu Zulminu, ki je vodja oddelka. K sreči da je imelo to «pumpanje» zaželjeni uspeh in da se je moglo tako osobje pomiriti kruleče želodce. Ako ne bi bil gospod Zulmin prijazno ustregel želji osobja, bi bil moral oddelek trpeti glad od 7 zjutraj do 8 zvečer. Ne vemo, če se je dolg pri Zulminu pokrilo. Gospodje pri ravnanju so za svoj velik trud gotovo dobili primerne dijete; sanitetni oddelek pa ni dobil izven priznanja, prav ničesar drugega. Mesto priznanja bi bilo pač boljše pristojalo primerno odškodovanje osobja, da ne bo to še primorano nositi stroške prihranjevanja. Zvedeli smo, da se namerava sicer za to «bungo» osobje odškodovati. Zdaj smo že v septembru, ali z obljubljenim odškodnino ni še nič. Je res sicer, da je tržaško ravnateljstvo pri reševanju takih stvarih zelo počasno. Gospodje so se komodno vsedli na tozadevne akte, osobje pa naj čaka zaželjeno rešitev, ki je najbrže skratka še ne bo.

Jesenice. — Tukajšnji uslužbenci morajo z ogorčenjem konstatirati, da se postopa proti njim boljbolj grobo. Zlasti vratarji so izpostavljeni vsakovrstnim nepravilnostim in njih delo je vsled razmer ki vladajo tukaj, sila težavno in nevzdržljivo. Ako se pojavi na postaji pijanec, ki razsaja in ki ga je treba odstraniti, se zato nikakor ne zavzemajo službeni predstojniki. V takih slučajih morajo vratarji šele paziti, da ne bodo zaradi tega, ker izvršujejo svojo službeno dolžnost, še posebej kaznovani. Podoben slučaj se je pripetil dne 31. avgusta. Uradnik Kovač ni hotel nikakor intervenirati pri odstranitvi pijanca, ki se je upiral pozivom vratarja in ga zmerjal. Ker je vratar razgrajacu energično pokazal vrata, je bil zato od predstojnika kaznovan z globo. Je pač veselje opravljati svojo službo ob vodstvu takih uradnikov.

Inozemstvo.

Velike gradbe železnice v Avstraliji. Železniško omrežje v Avstraliji je dosedaj še zelo redko. Na ozemlju, ki meri 7.929.014 štirjaških kilometrov, je samo 20.913 kilometrov železnice. Le-te se nahajajo po veliki večini na jugu in vzhodu. Ves severni teritorij na primer ima železnico zelo neznatne dolgoti. Sedaj pa se je izdelalo načrte za nove železnice, ki bodo napeljane skozi ogromne puščave. Eno teh prog se že gradi, za drugo pa se ima kmalu pričeti. Pretečeno jesen se je pričelo z gradbo prekodelne železnice, ki bo spojila Zapadno Avstralijo z jugom in vzhodom. Gradi se je ob južnem obrežju med postajama Port Augusta (Južna Avstralija) in Kalgordie (Zapadna Avstralija). Po tej železnici bodo medsebojno zvezana glavna mesta vseh avstralskih držav od Perth v Zapadni Avstraliji preko Adelaide, Melburna in Sidnija do Brisben v Koinslendu (vzhodno obrežje). — Težavnejša pa bo izvedba severo-južne železnice, ker vodi preko celine od postaje Pina Creek skozi ogromne notranje-avstralske puščave do Odnadatte v Južni Avstraliji. Od tam teče že stara proga preko Port Augusta do Adelaide na južnem obrežju. Do 1. julija prihodnjega leta bodo predpriprave za to železnico že končane. V doglednem času bodo na ta način vsi deli Avstralije združeni po železnicah. Voziti se bo možno ne le od vzhoda na zapad, temveč tudi od juga proti severu skozi neraziskano notranost tega dela sveta, katerega brezkončne pustinje še ni prehodila človeška noga.

Podlo ameriško žolto kapitalistično časopisje hoče na vsak način vojno z Mehiko. To časopisje je zašlo tako daleč, da ponareja brzojavke in priobčuje navadne izmišljotine take vsebine, da se je čuditi, da ameriški vojaki še niso prekoračili mehikanske meje in da ameriške oklopnjače ne bombardirajo mest ob mehikanskem obrežju. Posnemali so Bismarka, ki je ponaredil emsko depešo, da je izbruhnila vojna med Nemčijo in Francijo pred več kakor 40. leti. Z velikimi črkami je ameriško žolto časopisje prineslo na prvi strani vest, da je Huerta poslal Združenim državam ultimatum, da je provizorična mehikanska vlada izročila ameriškemu poslaniku O'Shaughessyju potni list.

Na drugi strani so prinesli isti listi slike ameriških pomorščakov, ki streljajo na Mehikance. Zlagana vest in slike niso razburile le ameriškega ljudstva, ki hoče živeti s svojim sosedom v miru, marveč so vplivale tudi na senatni komitej za zunanje zadeve, ki se je sešel na izvenredni in tajni seji, da se posvetuje, kaj storiti v tem kritičnem trenutku.

Laž je imela kratke noge. Ko je Huerta izvedel, kakšne vesti krožijo po žoltih ameriških časnikih, je te vesti takoj dementiral. Obenem je prejel državni tajnik Bryan brzojavko, da Huerta ni poslal ultimatum Združenim državam, da želi ohraniti prijateljsko vez s svojim sosedom in da ni izročil ameriškemu poslaniku potnega lista.

Ako to ni infamija, kar se po vzročili lastniki žoltega časopisja tekem tega tedna, da bi provzročili krvolitje, potem ne vemo, kaj naj ta beseda pomeni. Onim, ki ščuvajo za vojno, ne bo treba riskirati njih malovredne kože, ako bi prišlo do krvavega klanja s sosedom na jugu. Zato so tudi navdušeni za vojno.

Mi popolnoma v tem oziru soglašamo s prejšnim podpredsednikom Združenih Držav Fairbanksom, ki je rekel dne 13. avgusta na shodu v Indianapolisu: «Bila bi blaznost, ako bi riskirali življenje enega samega ameriškega vojaka za kapitaliste in špekulante, ki so naložili svoj denar v Mehiki».

Raznoterosti.

Mastne dividende privatne železnice. Železnica Bolcan-Merano je dokončala svoje poročilo o poslovanju in računskemu sklepu za leto 1912. Po odobritvi obratnega poslovnega prometa in stroškov za pokritje, odškodovanje stroškov obrata in izdatkov za splošne upravne stroške, za davke, za akcije in za obrestovanje investicijskega dolga, ostane prebitek 250.951 kron, ki donaha dobiček za leto 1911 234.426 kron; ki omogočuje mastno 8 odstotno naddividendo, 289.378 kron, pripada novemu računskemu letu.

Tiskarska stavka v XVI. stoletju. Spomlad leta 1539 sa pričeli stavkati tiskarski pomočniki v Lijonu na francoskem in s tem stopili prvič v boj s svojimi gospodarji. Od konca XV. stoletja ni bilo nobenega kraja razen Lijona, kjer bi se bilo natisnilo toliko knjig, in sicer večinoma znanstvenih. Iz vse francoske so prihajali kupoval knjige v nekdanji rimski Lagdun. Učenjaki iz Svice, Nemčije in Italije so prihajali k Ivanu Cambrayskemu, Sebastijanu Gryphe, Dijonizu Herzyskemu ali Mariju Beihamelu. Kakor so se radi shajali modrijani tistih dni v tiskarnah, tako radi so tudi prihajali tja dijaki, da so poslušali tiskarskega pesnika Sevela ali duhovite govore Stefana Doleta, kako je zavračal ultramontanizem in luterstvo obenem. Dolet je dandanes bolj znan po svoji učenosti in po svoji grozni smrti nego kot tiskar. Leta 1546 so ga namreč v Parizu na Maubertskem trgu živega sezgali zaradi krivoverstva. Pesniki in misleci so uživali prijateljstvo tiskarnarjev in častili tiskarnarje kot izvrstne može, dočim so se mučili pomočniki v ozadju pri delu in niso bili prav nič zadovoljni s svojimi mojstri.

Kdo je še videl kje, so pravili, ko so se vračali od trdega in dolgotrajnega dela ob preši, ali pa ko so stavili vrsto na vrsto vsak dan neprijetno dolgo časa, kakšno obrt, kjer bi mojstri tako tlačili svoje pomočnike nego naši? Tiskarnarji množijo svoje imetje, vesele se: učenjaki jih časte; knezi jih odlikujejo s častmi. Ob najlepšem počitku podvoje in potroje svoje imetje; najmanj pa, kar utegne nastati, jih čaka srečna in brezskrbna starost. Mi pa, mučeni pomočniki, imamo vsak dan 16 do 17 ur dela, od dyeh zjutraj pa do osmih ali devetih zvečer moramo natisniti po 3350 pol. V potu svojega obraza, s svojo krvjo, pripravljamo za gospodarje s svojo čudovito umetnostjo vsak dan več pozemskih zakladov. Preživljamo se kljub tem hudim razmeram za silo, če pa si ustanovimo rodovino in imamo otroke, potem nas ne čaka nič drugega nego bedna starost: ubožstvo, protin in kakor se že vse posledice neverjetno dolgega in mučnega delovnega časa imenujejo, so plačilo za neumorno delo.

Tako so tožili ljonski tiskarji o svoji bedi. Tožili so sicer delavci tudi pri drugih rokodelstvih. Mojstri pri teh niso bili nič boljši nego prejšnji. Sin je podedoval po očetu imetje, ga užival in se ogibal delavnice in svojih preprostih pomočnikov.

Morda bi bili tiskarji, enako drugim, prenašali potrpežljivo svojo usodo, če ne bi bila prihajala vedno nova bremena. Toda tiskarnarji so sprejemali vedno več vajencev, ki so jim delali noč in dan le za hrano. Zaradi tega so kaj radi odpustili pomočnike, ki so svoje moči že večinoma porabili v njih službi in jih prepuščali žalostni bedi. Tudi so silili svoje osobe, da jim je moralo delati vedno ceneje.

Toda to še ni bilo najhuje. Navada je bila že od nekdaj, da so tiskarnarji svojim pomočnikom dajali kruha, vina in hrano, kakor so takrat rekli. Ta ugodnost se je poslabšala. Dajali so pomočnikom slabo vino, slabo meso ali pa tudi ne, in prav malo kruha, to je bila hrana ubogih pomočnikov. Gospodar je bil pri mizi starešina, vsakomur je odmeril porcijo, rezal jim je tudi kruh. Če so se pomočniki pritoževali, da nimajo dovolj jesti, jih je imenoval pošrešneže in jim pravil, da bi rajše več plačal, samo da bi se iznebil teh nepotrebnih pojeduhov.

Tako so tiskarnarji vedno drznejše izzivali. Nazadnje so se celo branili odpreti tiskarno ob tisti uri, ko so želeli delovni čas. Na predvečer bratovščin praznikov so namreč prej prenehali z delom, da so se utegnili primerno pripraviti za praznik. To zamudo so morali nadomestiti z delom čez čas, ki ga jim tiskarnar ni plačal. Tedaj so imeli še vsak nekaj prostosti. Kar naenkrat pa so tiskarnarji zahtevali, da morajo pomočniki nadomestiti delovni čas takrat, kadar hočejo gospodarji. Prepovedali so jim, da bi se udeleževali ženitovanj, krstov in pogrebov ter tiskarskih potovanj.

S tem je pa bilo konec potrpljenja. Pomočniki so se dogovorili, da bodo nekoliko ponagajali tiskarjem. Stavka že takrat sicer ni bila povsem neznana. Vsaj se je že v srednjem veku večkrat dogodilo, da so delavci zapustili delo dogovorno, če jih je mojster preveč izzival ali jim nagajal. Tako so tudi tiskarji tupatam prisilili svoje gospodarje poslednja leta, da so se jim vdali. In

tiskarji v Lijonu so sklenili napraviti pravtako. Nekega dne konec aprila so vsi zapustili po ukazu bratovščine (danes bi rekli strokovne organizacije ali unije) naenkrat delo. Nobenega delavca ni bilo več pri omarah, preše niso več škripale, ker jih niso pritiskale močne roke tiskarjev. Da so ugnali policijo, so postajali v krdelih pred tiskarnami; enako so preganjali tudi stavkokaze. Imeli so zastave in znake, da so se poznali. Po vojaški so se udelili, poveljnik je bil stožnik, poročnik in vodje skupin so mu bili v pomoč. V lepih vrstah so korakali od tiskarne do tiskarne in jih stražili ponoči in podnevi.

Ako danes kdo trdi, da v srednjem veku ni bilo bojev med mojstri in pomočniki, je navaden nevednež, ali pa laže nalaže. Boji niso bili tako obsežni, kakor so danes, ker tudi industrija ni bila tako razvita. Kjer so pomočniki živeli v uravnanih razmerah, so si to priborili s pomočjo svojih strokovnih organizacij, katerim so takra rekli bratovščine. Mojstri niso dali pomočnikom prav nič sami od sebe. Vse so si morali priboriti, kakor si morajo delavci izvojevati dandanes od delodajalcev.

Časi se spreminjajo. Vsak državljan ima pravico, da stori s svojo lastnino, kar hoče; naloži svoj imetek, kakor mu drago, ali kakor zahtevajo njegove osebne koristi. Nihče nima pravice, da bi se mešal v posle drugega.

To načelo je bilo še pred kratkim v veljavi v Združenih državah. Bil je nekakšen malik kapitalistov, ker so lahko poljubno drli ameriško ljudstvo. Kapitalisti so to načelo razumeli tako in se tudi ravnali po njem v tem smislu. Zdaj se je pa to spremenilo. Popolna izkoriščevalna svoboda buržoazije je pričela ginevati. Posledice te svobode so bile tako škodljive in pravna zavest, v ljudstvu se je živela v toliki meri, da je država kot zastopnica vseh bila prisiljena poseči vmes. Dolgo, dolgo časa je vzelo in mnogo agitacije je bilo treba, da se je vlada odločila, da je treba varovati koristi vseh in ne le pojedincev, ker imajo kapitalisti največji vpliv v kapitalistični državi. Koliko bolj spoznava ljudstvo vzroke svojega gorja in postaja zavedno in se ne da izrabljati pri volitvah, toliko bolj prihajajo k pameti listi, ki imajo v rokah vladne vajeti. Dokler ljudstvo slepo sledi čez dno in stran vladajočim krogom, dotlej se v vladinih krogih mnogo ne brigajo za ljudstvo in njegove koristi. Tako se je osredotočil kapital, popolnila proizvodna sredstva in pomnožilo izkoriščanje v toliki meri, da je bil ogrožen obstoj države. Ako bi bili drvili po tej poti naprej, bi bila vlada postala navadno golo orodje peščice kapitalistov, majhne skupine najpremožnejših ljudi v Ameriki, ki bi plesali krog svojega malika — profita, dokler bi se ljudstvu ne utrgala nit potrpežljivosti.

To so vzroki, da je pričela vlada posezati z zakoni v privatno lastnino, pa naj so bili na krmilu republikanci ali demokratje. Najbolj globoko je te dni posegla v lastniške pravice meddržavna trgovska komisija, ki je odredila znižanje cen za ekspresne družbe. Znižanje znaša 16 odstotkov od splošnih prejemkov; zgubo za družbe se ceni na 26 milijonov dolarjev na leto.

Ekspresne družbe so svoječasnno imele zelo velik vpliv v Združenih državah. Najmočnejše kapitalistične skupine so jih podpirale; največje železniške družbe so jih branile odločno in delile z njimi profite. S pomočjo teh mogočnih kapitalističnih skupin je bi o družbam omogočeno skozi leta in leta ustavljanje se z vzpohom uvedbi tovrne pošte. Združene države so tvorile edino državo v civiliziranem svetu, v kateri ni bila uvedena tovrna pošta. Končno so razmere za pošiljatev majhnih tovorov postale tako neznosne, da je bil ključ po uvedbi tovrne pošte splošen, in da je vada bila končno takorekoč prisiljena, da jo je vpeljala. S tem je bil led prebit, storjen prvi odločen korak proti koristim ekspresnih družb in za dobro ljudstva.

Ko je vlada storila prvi korak, je logično morala storiti tudi drugega. Prvotno je bila v veljavi maksimalna teža 11 funtov, z dne 15. avgusta se je pa teža povišala na 20 funtov. Značilno je tudi dejstvo, da morajo znižane cene za ekspresne družbe, ki jih je določila meddržavna trgovska komisija, stopiti v veljavo najkasneje z dnem 15. oktobra.

Ekspresne družbe so za ta najnovejši udarec, ker jim krati profit, zelo občutljive. Ko je tovrna

pošta odvzela družbam prevoz majhnih tovorov, so si družbe znale pomagati na drug način in so to zgubo kmalu prebolele. Dasiravno je padla vrednost njih delnic, katerih je velik del vodenih, se vendar ni znižala dividenda, ki je bila 17 do 20 odstotna. Zdaj pa trdijo družbe, da ne morejo obstati, da jim preti bankrot in se hočejo poslužiti sodišča kot zadnjega sredstva, da bi smele zopet po stari metodi odirati ljudstvo. Kdo ve, ako bi to sredstvo pomagalo? Duh časa je vplival tudi na sodnike in danes niso v vseh slučajih na strani kapitalistov, kar dokazujejo razne novejšje razsodbe najvišjega sodišča.

V juniju t. l. je razsodilo proti železniškim družbam in izreklo, da je legislatura v Minnesoti imela po ustavi pravico določiti vozno ceno in sicer dva centa od milje za potnike. V maju t. l. je zopet v pravdi «Dunbar vodovodne družbe» izreklo, da nobena privatna družba tudi po pogodbi nima izključenega prava za izkoriščanje vodnih sil, da ima v vseh slučajih le država vrhovno pravo.

Drugo znamenje časa je uradna zvezna cennitev vseh železnic. Ta težka naloga, ki bo izvedena v nekaj letih, je bila odkazana med državni trgovski komisiji. Kongres je za to delo določil 15 milijonov dolarjev. To delo ima tako le namen: izvršiti vse, kar je potrebno, da se poddržavijo železnice. Delo bo pa tudi odkrilo, koliko je vodenega kapitala, s katerim prikrivajo železniške družbe svoj ogromni dobiček.

Ako bi bil kdo pred leti govoril o poddržavljenju železnic, uvedbi tovrne pošte, bi ga bili vsi kapitalisti napadli složno in mu očitali, da je socialist. Danes je pa drugo. Upijejo le tisti kapitalisti, ki so direktno prizadeti.

Časi se spreminjajo, z njimi pa tudi nazori o uredbi človeške družbe in gospodarskega sistema.

Kinematografirani manevri. Avstrijsko vojno ministrstvo izdaja že nekaj časa poseben dnevnik «Militärische Rundschau», ki ima seveda v prvi vrst nalogo peti slavo vojni upravi, dokazovati, da je vsa modrost Avstrije spravljena v vojaških uniformah in delati rekl mo za militaristični zahteve. Temu listu se je zazdelo, da je armada v Avstriji rema o popularna. To je pravzaprav čudno, zakaj izmed prebivalcev, ki se niso izselili in ki niso v kuti ali pa v kakšni hiralnici, bo težko dobiti katerega, ki ni sam nosil puške ali pa vsaj prevažal c. kr. seno. Ker so bili takorekoč vsi Avstrijci vojaki, ali so pa še vojaki, bi morala biti armada najpopularnejša institucija v državi. Ali redakterjem vojaškega lista se zdi, da ni: in tudi nam se zdi tako. Ali to bi se dalo vendar nekako razumeti. Če se ljudje spominjajo na vse tiste «Schweinschunde» in «Rhinozerose», ki so jih požirali po kasarniških dvoriščih in na vajah, se iz takih spominov težko izcimi popularnost. Gospodje bi jo vendar zelo rado imeli; zakaj za popularno armado je vse lože zahtevati danes nove puške, jutri nove kanone, pojutrašnjem nove rekrute, potem zopet puške za te rekrute itd. Pa so si belili glavo, kako bi napravili armado popularno. Izluhtali so, da je velika napaka, da ljudstvo ne vidi velikih manevrov. Na Nemškem je pri vsakih manevrih cela armada gledalcev in časopisje oznanja že davno prej, kje bo kaj videti. Pri nas ni tega. Le posamezni časopisi poročajo naknadno, da so bile vaje in da je šlo vse v redu. No, vojaški uredniki spoznavajo, da imajo civilisti tudi druge opravke. Nekdo mora naposled vendar zasužiti denar za davke, da se morejo vojaški izdatki množiti. In ker nima vsakdo časa, da bi gledal manevre, predlaga vojaško glasilo, naj se naznanja manevri kinematografskim podjetjem, ki naj se tudi povabijo, da jih kinematografirajo. To je res ženjalna rešitev težkega problema! Prijatelji ljudske izobrazbe si že cela leta belijo glave, kako bi se dobilo od kinematografov kaj koristnega. S posredovanjem umetnosti in bogvekaj, zakaj film ni ne slika, ne plastika, ne življenje. Galerij ne može nadomeščati, gledališča, koncertov tudi ne. Mislili so, da bi se dal spraviti v službo znanosti in nekateri začetki so opravičevali prav lepe upe. Njegovo pravo palogo pa je odkril vendar šele vojaški list. S kinematografiranimi manevri popularizirati armado! Pri tem bi bil še dobiček, ker je kinematograf nem, in noben Trottel in Rindvieh ne pride do gledalčevih ušes, in nobenih modrosti pri «Besprechungen» mu ni treba poslušati. Ali pri manevrih se gode večasih majhne in večje zelo in zelo

velike neumnosti. Civilist sicer navadno ne razume tega, vendar bi pa kazalo, aranžirati posebne manevre «brez napak» za kinematografe. Naposled bi se dalo napraviti vse to s kaširanimi figurami in polagoma bi kinematograf nadomestil manevre sploh. Kjer je začetek, je pa tudi razvoj, in končno bi se dale še vojne opraviti kar s filmi. To pa vojaškemu listu in njegovim patronom nemara vendar zopet ne bi bilo prav. In da se ne pride do takega cilja, bi bilo boljše, da se sploh ne začne. Nam bi se to zdelo sploh za vsak slučaj najboljše.

Katoliška cerkev in ljudsko šolstvo sta instituciji v naši državi, o katerih ne moremo trditi, da jih ljubi naša vlada z enako iskreno ljubeznijo. Vsak razsoden človek bi domneval, da skrbi naša vlada za ljudsko šolstvo vse bolj nego za katoliško cerkev in da goji to institucijo tako kakor le more, da postane čim večji blagor za avstrijsko ljudstvo. Ljudskošolsko mizerijo na Kranjskem smo že dostikrat osvetlili in po drugih kronikah ni prav nič boljše. V «kulturni» Avstriji pri de na vsakih sto prebivalcev 32.4 ljudi, ki ne znajo ne pisati ne brati. Z analfabeti nas prenašajo v Evropi še le na Ogrskem, Srbskem, Ruskem, Portugalskem in v Rumuniji. In kako se godi učiteljstvu po avstrijskih ljudskih šolah, to je tudi poglavje, ki je v čast in slavo naše domovine. Avstrijska vlada nikakor noče, da bi se zmanjšalo število analfabetov, ampak z vso vneemo dela na to, da ostane ljudstvo nevedno in da učiteljstvo še nadalje životari. Državni proračun za leto 1913 izkazuje za vse avstrijsko ljudsko šolstvo beraško svoto 6,631.171 K. Prispevek verskemu fondu katoliške cerkve pa znaša po istem proračunu 19, 745.408 !! Država nima za šole in učiteljstvo denarja, ampak zvrta breme na občine in dežele, za katoliško duhovništvo pa je državna blagajna vedno na stečaj odprta, za tisto duhovščino, ki še na svojo pest odira in izmzgava revno avstrijsko prebivalstvo.

37 narodov zastopanih v socialistični Internacionali. Camille Huysmans, g. tajnik mednarodnega socialističnega biroa v Bruslju je ravnokar izdal statistiko o narodnostih, ki so zastopani v mednarodnem birou. Ti narodi — od nosno države — so: Argentina, Avstralija, Avstrija, Belgija, Češka, Bulharija, Canada, Chile, Cuba, Kitajska, Danska, Finska, Francija, Nemčija, Angleška, Grška, Holandska, Ogrska, Italija, Japonska, Letsko, Luxenburg, Nova Zelandija, Norveška, Poljska, Portugalska, Rumunska, Rusija, Srbija, Južna Afrika, Španska, Švedska, Švica, Turška, Zed. države in Uruguay.

Družabni red. Dober, vzoren, neprecenljiv je današnji družabni red. Eni delajo, drugi uživajo — to je vendar red. Kakšen nered bi nastal, če bi hoteli naenkrat vsi ljudje delati, ali vsi ljudje le uživati. Tako je pa «višja moč» vse lepo organizirala in razdelila delo in užitek. Na dosmrtno delo so obsojeni proletarci, na dosmrtno uživanje posedujoči stanoviti. Če proletarec ne more več delati, tedaj je zanj čas, da izgine s sveta, da pogled na njegovo izmzgano telo ne žali estetičnega čuta mogotcev tega sveta. Kadar si dal zadnje trohico svoje moči, potem leži za plot in čakaj, da pride smrt; čemu kališ torej «družabni red», ki je urejen samo za ti dve vrsti ljudi? Da današnja družba ne more dovolj preskrbeti starih ljudi, kaže naslednje: Policija v Milanu je nedavno našla na cesto staro, obnemoglo ženo, ki ni mogla nikamor več. Peljali so je v urad in tam je povedala da je stara 106 let, da berači, da nima stanovanja, da nima žive duše na svetu, ki bi se pobrigala zanjo in da tava že leta in leta iz kraja v kraj. Imela je čimve, pa so vsi pomrli, ko so bili stari že nad 70 let. Policija jo je spravila potem v hiralnico. — Slučaj je bil, da je zajela policija starko na cesti, drugače bi še dalje beračila: res, dober, vzoren in neprecenljiv je današnji družabni red!

Stavka na Irskem. Irski boji so znani po vsem svetu. Nemirna dežela je to, ki je delala Veliki Britaniji že mnogo preglavic. Ali sedanji boj v Dublinu je nekaj novega. Doslej se je moral svet zanimati za irsko nacionalno gibanje, za Home Rule, včasih za zarote in za atentate, pa za nasprotja med irskim katoličanstvom in angličansko državno cerkvijo. Sedaj vidimo nenadoma velik delavski boj, v katerem ne velja o dosedanje običajne fraze nič. Ali kakor vsako večje gibanje v tej deželi, spremlja tudi stavko dublinskih transportnih delavcev prelivanje krvi.

Med Anglijo in Irsko je v vsakem oziru velika razlika. Zeleni otok je v splošnem razvoju Velike Britanije zaostal za dobro stoletje. Velikanska industrija Anglije sega pač tudi nekoliko sem čez, vendar pa daje gospodarskemu življenju Irske še vedno veleposestništvo glavni značaj. Če se še upošteva velika zanemarjenost dežele v kulturnem pogledu, je razumljivo, da se tudi delavsko gibanje ni moglo tako razviti, kakor na Angleškem. Deloma utemeljujejo to tudi irski nacionalni boji. Kar se je v deželi sploh zanimalo za javno življenje, je bilo nacionalistično. Bogataši in reveži so poznali le enega sovražnika: Angleža, ki je Irski odrekal vse pravice. V nacionalnih bojih je igrala tudi katoliška cerkev veliko vlogo. Irška narodnost je služila cerkvi za plašč, s katerim je odevala svoje interese. Zaradi teh interesov je katoliška cerkev z vsemi močmi cvirala ljudsko izobrazbo. Katehizem je bil v deželi glavni nauk. Vse drugo je bilo nepotrebno, ker je po nazorih katoliške duhovščine preveliko znanje škodljivo.

Nevednost je povzročala silno revščino prebivalstva. In revščina je zopet pospeševala nevednost. Oboje pa je storilo, da je bil irski delavec do zadnjega časa pravi suženj. Delavske plače so tudi v veliki industriji tako sramotno nizke, da je vsako kulturno življenje delavstva onemogočeno. Delavci se hranijo beraško, stanujejo pa kakor živina. Katoliška duhovščina jih je vedno tolažila z boljšim življenjem na drugem svetu in v imenu nebeškega kraljestva jih je neverjetno izkoriščala. Nacionalisti pa so jim dopovedovali, da bo vse dobro če oni zmagaajo in postanejo neodvisni od Anglije.

V teh razmerah je postalo delavstvo povsem topo. Med zavednimi proletarci je bilo irsko ime na najslabšem glasu. Odtod so velekapitalisti jemali stavkokaze. Kamor je prišel Irec v tujino, je bil nesimpatičen. V Ameriki postajajo večinoma policisti in so sovraženi zaradi brutalnosti, s katero nastopajo. Če pa ne dobe take službe, pa škodujejo svojim tovarišem z nizkimi plačami, za katere delajo. Zunaj se to še nekoliko popravlja, ker ne ostane vpliv naprednejšega delavstva brez uspeha. Doma so bile razmere slabše.

Naraščajoče izkoriščanje v vseh strokah je sčasoma porodilo nekoliko strokovnih organizacij. Ali te so bile omejene na kvalificirane delavce, torej na manjšino. Po najstarejšem vzoru angleških strokovnih organizacij so se ločile po kategorijah. Vsled tega so bile majhne in za vsak uspešen boj nesposobne. Če je v kakšni tovarni ena kategorija stopila v stavko, so ostale mirno dalje delale. Pomožni delavci pa sploh nikdar niso prišli do stavke. Kvalificirani delavci se niso brigali zanje, oni pa za kvalificirane ne.

To se je zelo izpremenilo, odkar se je ustanovila zvesa transportnih delavcev ki se je polagoma razširila na nekvalificirane delavce sploh. Velike zasluge za to organizacijo si je pridobil Jim Larkin, ki je prepričan socialist in uživa odkritosrčno sovražstvo vsega kapitalističnega podjetništva na Irskem. Če pripisujejo izkoriščevalci vso organizacijo izključno vplivu njegove agitacije, ki jo seveda imenujejo hujskarstvo, tedaj je to kajpada pretirano. Vsa enerzija posameznega človeka ne more delati čudežev. Razmere pa so pomagale, da je padlo čude agitacije na rodovitna tla. Odkar je vprašanje latifundij deloma rešeno, se je ljudstvo začelo se ima zahvaliti samemu sebi in svojemu brezprimernemu izkoriščanju, da se je začelo delavstvo, čim je moglo nekoliko svobodneje misliti in je bilo na to navedeno, baviti se s svojim položajem. Naposled tudi velikanski razvoj angleškega delavskega gibanja ni mogel ostati brez posledic na Irskem, in zlasti veliki boji zadnjih let so pomagali, da so se irskemu delavstvu odprle oči.

Kapitalistično podjetništvo, ki podtika v svoji kratkovidnosti vsak dogodek in uspeh individualnemu delu kakšnega posameznika, je smatralo Larkina za glavnega krivca nevarnosti, ki je zapretila izkoriščanju, Jim Larkin je sindikalist. Jim Larkin je anarhist. Jim Larkin je revolucionar — s takimi napadi hoče kapitalistično in malomeščansko časopisje oblatiti moža, ter misli, da uslavi vse gibanje, ako uniči njega. Toda Larkin ni ne sindikalist, ne anarhist; in če bi tudi njega spravili s sveta, bi s tem vendar ne ugonobili organizacijo, ki ima danes svoje korenine v spoznanju delavstva. Irška organi-

zacija transportnih delavcev (Irish Transport and General Workers union), ki je razdeljena na različne oddelke po kategorijah, pa vendar popolnoma centralizirana, šteje danes v deželi 50,000 članov, izmed katerih jih je v Dublinu samem dvajset tisoč. Mnogo delavcev e z njeno pomočjo že doseglo čedne uspehe. Celo poljedelski delavci, ki so najbolj zanemarjeni in izkoriščani, so dosegli letos po leti na teden po tri šilinge priboljška. Stare, manjše strokovne organizacije, so se prva leta pokrivem bale, da jim bo delala konkurenco. Nekdanje antipatije so se pa izpremenile v simpatije, zakaj organizacija transportnih delavcev je postala pri vsaki večji stavki izredno važna. Impulz in mu daje vsemu gibanju delavstva na Irskem.

Zadružništvo.

DELAVSKE ZADRUGE ZA TRST, ISTRO IN FURLANJO
vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

X zadružno leto.

Članov 8622

MESEČNI RAČUN: Razpečano blago:

Zadružna doba 1912-1913	1913-1914
le proti znamkam	skupno
julij ..... Kr. 117.755.85	Kr. 261.590.36
avgust ..... « 122.047.42	« 280.064.71
	Kr. 239.803.27
	Kr. 541.655.06

Od 1. julija 1913 do 31. avgusta 1913 razdelilo se je podpor v slučajih boleznih ter vdovam in sirotam vmrlih članov za kron 2355.03.

Od 1. julija 1913 do 31. avgusta 1913 se je izdalo na dividendah kron 50.47.

Skupna vsota skladišča oblek:
od 1. julija 1913 do 31. avgusta 1913.

Oddelki konfekcija.....	Kr. 17.937.13
« manufaktura	« 17.995.95
« obuvala	« 16.154.99
« pokrivala	« 4.701.55
	Kr. 56.789.62

V Trstu, 31. avgusta 1913.

Narodni ali razredni boj?

brošura dr. Bauerja cena 6 vin. komad.

Spis je izredno vašen in primeren. Sodrugi in organizacije, ki želijo razpečavati koristno publikacijo, naj se čimprej oglašijo, ker nam je izdaja že skoraj pošla.

Naroči se pri železničarskem tajništvu v Trstu

ulica Madonnina 15.

Kavarna Unione - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena
Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač
Tiska L. Herrmanstorfer v Trstu